

Bibliographic Data

Author	ဘရှင် ၊ ဗိုလ်မှူး	BA SHIN , Col.	Ba Rhan' , Buil' mhu"	Art. BS0011
Article Title	ရှေးမြန်မာများ ဝင်ရောက်ခဲ့ပုံ (From early Bama (Myanmar) up to the present Myanmar nation.) Rhe" Mran' ma- mya- van- rok' khai' pum			
Title (Book/Serial)	အနော်ရထာအရင်က မြန်မာနိုင်ငံ Myanmar before Anawrahta			
Issue and Volume				
Edition	3rd ed.			
Place/ Publisher	မိုးမင်းစာပေ Momin Sarpay			
Distributor	အင်းဝစာပေတိုက် Innwa Publishing House			
Ed. Date	1998			
Pagination	p. 110 - 177			
Annotation	Describes how the original Bama (Myanmar) people entered the present Myanmar country. The author argues that the early Bama (Myanmar) were unusually brave warriors who were skillful horsemen.. They invaded from the north-east into Upper Myanmar, then gradually entered central Myanmar, from Ywa-ngan (Shan State) to Kyaukse. They then settled in Kyaukse district, Minbu district and Bagan about AD 850.			
Subject Terms	Myanmar - History - Early History , Tagaung			
Key Words	1. Tibeto - Burman 2. Manshu 3. Nansaw 4. Pyu 5. Thet 6. Yunan 7. Lashi 8. Maru 9. Meintha 10. Yakhine			

အပိုင်း (၅)

ရွေးမြန်မာများ ဝင်ရောက်ခဲ့ပုံ

ကာလပျက်ချိန် အခြေအနေ

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ဘက် ယူနန်နယ်ကို ဗဟိုပြုသော နန်စောနိုင်ငံက ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် ဖျက်ဆီးသဖြင့် ၈၃၂ အေဒီတွင် ပျူနိုင်ငံပျက်စီး၍ ပျူခေတ်မြန်မာနိုင်ငံလူ့အဖွဲ့အစည်း ဖရိုဖရဲ ဖြစ်ခဲ့ရပုံကို ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ် အရှေ့စွန် စစ်တောင်းမြစ်ဝ ပတ်ဝန်းကျင် ဂျိုင်းနှင့် သံလွင်မြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသတွင် ရှိခဲ့သော ရှေးရာမညဒေသ (သုဝဏ္ဏဘူမိ) ကိုလည်း ၈၃၅ အေဒီတွင် နန်စောတို့ တိုက်ဖျက်၍ လူ ၂၀၀၀ကျော်ကို သုံးအဖြစ် ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ထိုခေတ် မြန်မာနိုင်ငံသားတို့မှာ စုစည်းမှု မရှိ၊ အအုပ်အချုပ် မရှိဘဲ အခါပျက်ရသည့်ကာလနှင့် ကြုံကြိုက် ခဲ့ရသည်။ ဤကာလလောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ဧရာဝတီ နှင့် ချင်းတွင်းဆုံရာ ဒေသလောက်၌ အထက်ပိုင်း ဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် သက်များ၊ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း အလယ် ပိုင်းလောက်တွင် ကရင်များ၊ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း အောက်ပိုင်းတွင် ရှေးမွန်များ၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်း အလယ်ပိုင်းနှင့် တောင်ဘက်ပိုင်း တို့တွင် ပျူများ၊ ဇော်ဂျီနှင့် ပန်းလောင်မြစ်ဝှမ်းဒေသတွင် (ကရင်တို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်းတောင်ပိုင်းရှိ ရှေးမွန်တို့ နှင့် အဆက် ပြတ်ခဲ့ရသော) ရှေးမွန်များ အသီးသီး ရှိနေခဲ့ကြသည် ဟု ယူဆရ၏။

ယင်းတို့အပြင် ပလောင်၊ ဝ စသော မွန်ခမာ အနွယ်ခွဲဝင်များ၊ သက်အစုဝင် ဂဒူးများသည်လည်း ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းအလယ်ပိုင်းနှင့် ဇော်ဂျီ ပန်းလောင်မြစ်ဝှမ်းတို့တွင် အခြားတိုင်းရင်းသားတို့နှင့် ရောနှောနေထိုင်လျက် ရှိခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ကုန်းမြင့်သားတို့ မြေပြန့်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့်အခွင့်အလမ်း

ပျူနိုင်ငံပျက်သည် (၈၃၂ အေဒီ)မှ ပုဂံတွင် အနော်ရထာမင်းကြီး အုပ်စိုးလာသည့်ကာလ (၁၁ ရာစု အလယ်လောက်)အထိ ဤခေတ်ပျက် ကာလပျက် သမယအတွက် ပြည်တွင်းကျောက်စာစသည့် စာပေအထောက်အထားများကို မတွေ့ရသေးပေ။ ဤကာလတွင် ထူးခြားသော မည်သည့်သမိုင်းဖြစ်ရပ်များ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သနည်း။

လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် ပျက်စီးလျက်ရှိ၏။ တိုင်းရင်းသားတို့သည် စည်းလုံးညီညွတ်မှုမရှိ။ ပြင်ပအင်အားကို တွန်းလှန်ကာကွယ်နိုင်သော အင်အားစုလည်း မရှိသော ကာလဖြစ်ရာ ဤကာလမှာ မြန်မာနိုင်ငံမြေပြန့် အတွင်းသို့ ကုန်းမြင့်ဒေသတို့မှ အင်အားကြီးသော အခြားတိုင်းရင်းသားတို့ အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက်လာနိုင်သော၊ ရွှေ့ပြောင်းလာနိုင်သော အခွင့်ကောင်းနှင့် အခြေအနေကို ဖန်တီးပေးနေသော ကာလဖြစ်ပေသည်။

မြန်မာအစုဝင်စကားများကိုပြောသူများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုင်းရင်းသားတို့ပျံ့နှံ့နေပုံ လက်ရှိအခြေအနေနှင့် ရှေးဟောင်း မြန်မာကျောက်စာတို့ကို အထောက်အထားပြု၍ ဤကာလအတွင်း ကုန်းမြင့်မှမြေပြန့်သို့ ရွှေ့ပြောင်းဆင်းသက်လာကြသော တိုင်းရင်းသားတို့မှာ ရှေးဟောင်းမြန်မာများ၊

တစ်နည်းဆိုရသော် တိဗက်မြန်မာ အနွယ်ဝင်၊ မြန်မာ အစုဝင် ဘာသာစကားကို ပြောဆိုသော တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်သည်ဟု ခိုင်လုံစွာ ဆိုနိုင်ပေသည်။

မြန်မာအစုဝင် စကားပြောသော တိုင်းရင်းသားတို့၏ ယနေ့ပျံ့နှံ့နေထိုင်ရာဒေသများကို လေ့လာလျှင် ယင်းအဆိုသည် ပိုမိုထင်ရှားစေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာအစုဝင် စကားများ

ဘာသာဗေဒနည်းအရ လေ့လာလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသား ၁၀ ဦးတွင် ၈ ဦးသည် မြန်မာအစုဝင် စကားများကိုပြောသူများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာ အစုဝင်စကားတို့မှာ

- (က) အများစုပြောနေသော မြန်မာစကားများ။
- (ခ) ယင်းမြန်မာစကား၊ အသံနှင့် လေယူလေသိမ်းတွင် အနည်းငယ် ကွဲပြားမှုရှိသော 'အသံကွဲ' မြန်မာစကားများ။
- (ဂ) ယင်းစကားများ အားလုံးတို့နှင့် အခြေခံတွင် တူညီသော 'ရှေးဦး မြန်မာစကား' များဖြစ်သည်။

မြန်မာစကားပြောသူတို့၏ အချက်အချာဒေသများ

အများစုပြောနေသော မြန်မာစကားကိုတစ်နိုင်ငံလုံးတွင် အနှံ့အပြား ပြောဆိုကြသည်။ သို့သော် မြန်မာစကားကိုသာ အများဆုံးပြောသောနေရာမှာ ချင်းတွင်းမြစ်နှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဆုံရာ တစ်ဝိုက်ဖြစ်သော မန္တလေး၊ ရွှေဘို၊ စစ်ကိုင်း၊ ပခုက္ကူ၊ မြင်းခြံ၊ ကျောက်ဆည်နှင့် မိတ္ထီလာခရိုင်များဖြစ်သည်။ ယင်းဒေသမှာ မြန်မာစကားပြောသူတို့၏ အချက်အချာဒေသ ဖြစ်သည်။ ယင်း

ဒေသမှ အပြင်သို့ ဝေးဝေးသွားလေလေ မြန်မာ စကားပြောသူတို့ တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းလာလေလေဖြစ်သည်။ သို့သော် ရှေးကတည်းက မြန်မာစကားပြောသူတို့ရောက်၍ အခြေစိုက် နေထိုင်ခဲ့ကြသည့် ဝေးလံသော ဒေသအချို့တို့တွင် အသံကွဲမြန်မာစကားပြောသူတို့က လူများစုများ ဖြစ်သည်ကို တွေ့နိုင်ပေသည်။

အသံကွဲ မြန်မာစကားပြောသူများ

ယင်းကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းမှ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိသွား၍ အသံကွဲ မြန်မာစကားများကို ပြောဆိုနေသူတို့ကို အနောက်ဘက်တွင် ရမ်းဗြဲခရိုင်နှင့် စစ်တွေခရိုင်(ရခိုင်စကား)၊ ပခုက္ကူခရိုင် ထီးလင်းနှင့်ဆောဒေသများ (ယောစကား)၊ ချင်းဝိသေသတိုင်း တောင်ပိုင်း ကုလားတန်မြစ်ရိုးတစ်လျှောက် (ချောင်းသားစကား)၊ အရှေ့ပါကစ္စတန် (အနောက်ဘက်သားတို့ ပြောကြသော ရခိုင်စကား၊ မြောက်ဘက်သားများ ပြောကြသော ချောင်းသားစကား)တို့တွင် တွေ့နိုင်၏။ တောင်ဘက်တွင် ထားဝယ်ခရိုင် (ထားဝယ် စကား)နှင့် မြိတ်ခရိုင် (မြိတ်စကား)တို့တွင် တွေ့နိုင်၏။ ဤအသံကွဲ မြန်မာစကားပြောသူတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းရှိ လူတို့နှင့် ယဉ်ကျေးမှု၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုတို့တွင် များစွာကွဲပြားခြင်း မရှိကြပေ။

ချန်နေရစ်ခဲသူများ

မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း၏ အရှေ့ဘက် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၏ အနောက်စွန်တွင်လည်း အသံကွဲမြန်မာစကားကို ပြောသူများ ရှိကြသည်။ ထိုတိုင်းရင်းသားတို့မှာ မြေလတ်၏ အနောက်စွန် တစ်လျှောက်နေသူ ခနုများ၊ သူတို့၏ အရှေ့ဘက်တွင် တောင်ရိုးများ၊

အင်းလေးကန်တစ်ဝိုက်တွင် အင်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤတိုင်းရင်းသားတို့နေရာမှာ မြေပြန့်နေ လူတို့နှင့် များစွာ မကွာဝေးလှသော်လည်း အသံတွင်သာမက ယဉ်ကျေးမှု၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုတို့၌ပါ မြေပြန့်သားတို့နှင့် ကွဲပြားမှု ရှိနေသည်ကို ထောက်ထားခြင်းအားဖြင့် ဤတိုင်းရင်းသားတို့မှာ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော ရခိုင်တိုင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းနေ အသံကွဲ မြန်မာစကားပြောသူများကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းသွားခဲ့သူများ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မြေပြန့်သို့ ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့စဉ်က လိုက်ပါမလာဘဲ ချန်နေရစ်ခဲ့သူများသာ ဖြစ်ကြောင်း သိသာနိုင်ပေသည်။

မည်သည့်ဘက်မှလာသနည်း

တောင်ရိုးနှင့် ဓနုတို့သည် ချန်နေရစ်သူများဖြစ်လျှင် ထိုရှေးမြန်မာတို့သည် မည်သည့်ဒေသမှ လာသည်ဟုဆိုနိုင်မည်နည်း။ ရှမ်းပြည်ဘက်မှ ဟုသာ ဖြေရန်ရှိ၏။

ရှေးဦးမြန်မာစကားပြောသူများ

ဤအဆိုအကြောင်းကို မစဉ်းစားမီ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော ရှေးဦး မြန်မာစကားပြောသူ တိုင်းရင်းသားတို့နေထိုင်ရာ ဒေသများကို ဖော်ပြလျှင် သင့်မည်ထင်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း နမ္မတူတစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်ကြသော မရှူတိုင်းရင်းသားများ၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကွတ်ခိုင်နယ် မြောက်ဘက် တရုတ်မြန်မာ နယ်စပ်တစ်လျှောက်တွင် တွေ့ရသော အဇီး ခေါ် ဇီးတိုင်းရင်းသားများ၊ ဗန်းမော်နယ်တွင် နည်းငယ်တွေ့ရ၍ ယူနန်နယ် ဟိုသာနှင့် လသာနယ်တို့တွင်နေကြသော မိုင်းသာခေါ် အချန်းများ၊

ကချင်ပြည်နယ် ဧရာဝတီမြစ် အရှေ့ဘက် ဆမားနယ်တစ်ဝိုက်ရှိ အဇီးခေါ် ဇီးများ၊ သူတို့၏ မြောက်ဘက် ဆဒုံနယ်နှင့် လောခေါင်နယ် တောင်ဘက်ပိုင်းတွင် ရှိကြသော လရှိ တိုင်းရင်းသားများ၊ သူတို့၏ မြောက်ဘက် လောခေါင်နယ်နှင့် ထောဂေါတစ်ဝိုက် မေခ မြစ်ဝှမ်းနေ မရူတိုင်းရင်းသားများ၊ ဗန်းမော်ခရိုင်နှင့် မြစ်ကြီးနားခရိုင် ဆုံရာ ဧရာဝတီ ပထမမြစ်ကျဉ်းတွင် နေကြသော ဖွန်းများမှာ အသံကွဲ မြန်မာ စကားကို ပြောကြသူများဖြစ်သည်။ မရူနှင့် လရှိတို့ကို မြစ်ကြီးနားတစ်ဝိုက်တွင်လည်း တွေ့ရသည်။

ရှေးဦးမြန်မာတို့ ပျံ့နှံ့နေပုံကို ဆက်စပ်လေ့လာခြင်း

ဤတိုင်းရင်းသားတို့ ပျံ့နှံ့နေပုံကို ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း မြေလတ်ဒေသ၌ ဓနုနှင့် တောင်ရိုးတိုင်းရင်းသားတို့နှင့် ဆက်စပ် ကြည့်ပါက ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့သည် မြောက်ဘက် ကချင်ပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်းနှင့် ယူနန်နယ် အနောက်ပိုင်းမှ တောင်ဘက်ရှမ်းပြည် မြောက်ပိုင်း၊ ယင်းမှတစ်ဆင့် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း မြေလတ်ဒေသ သို့ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြောင်း ခန့်မှန်းသိရှိနိုင် ပေသည်။ ဤမြေလတ်ဒေသမှ တစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မြေပြန့်သို့ ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု နားလည်နိုင် ပေသည်။

အဘယ့်ကြောင့် ချင်းတွင်းနှင့် ဧရာဝတီ

မြစ်နှစ်သွယ်ကြားသို့ မဆင်းခဲ့သနည်း

ယခု ကချင်ပြည်နယ်တွင်း ရောက်နေခဲ့သော ရှေးဦးမြန်မာ တို့သည် ထိုပြည်နယ်အတွင်း အဘယ့်ကြောင့် ဧရာဝတီမြစ်ကို ဖြတ်ကူး၍ မြေပြန့်သို့ မဆင်းခဲ့သနည်းဟု မေးရန် ရှိပါသည်။

အမှန်စင်စစ် သူတို့သည် ဧရာဝတီမြစ်ကို ဖြတ်ကူးကာ တောင်ဘက် သို့ရွှေ့ပြောင်းရန် ကြိုးစားခဲ့ကြဟန်တူ၏။ သို့သော် ထိုစဉ်က ဧရာဝတီမြစ်နှင့်ချင်းတွင်းမြစ် စပ်ကြားဒေသတွင် သက်တို့ ကြီးစိုးသော တကောင်းနိုင်ငံ ရှိနေခဲ့၍ ရှေးဦးမြန်မာများ ဤဘက်မှ မြေပြန့်ဆီသို့ မထိုးဖောက်နိုင်ဘဲ ရှေးဦးဆုံးရွှေ့လာခဲ့သူတို့သည် ဧရာဝတီမြစ်ကျဉ်းတွင် ဖွန်းများ အဖြစ်ဖြင့် ရပ်တန့်ခဲ့ကြရခြင်း ဖြစ်သည်။ တောတောင်ရေမြေ အခြေအနေကလည်း ခက်ခဲလှသည်။ သို့ဖြစ်၍ တပိန်၊ ရွှေလီမြစ်ကြောင်းများ၊ ယင်းတို့မှ တစ်ဆင့် ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းလမ်းကို မလိုက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ရှမ်းပြည်နယ်သို့

သက်တို့ကြီးစိုးသော တကောင်းနိုင်ငံကို အရှေ့ဘက်မှ ပန်း၍ မြစ်ငယ် မြစ်ကြောင်းကိုလိုက်ကာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း တွင် စတည်းချ ခဲ့ကြ၏။ ယင်းမှတစ်ဆင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ရပ်စောက်နှင့် မြေလတ်ဒေသသို့ တစ်ဆင့် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အဘယ့်ကြောင့် စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်းသို့ မဆင်းခဲ့သနည်း

အဘယ့်ကြောင့် တောင်ဘက်သို့ဆက်ဆင်းကာ စစ်တောင်း မြစ်ဝှမ်းအတွင်းသို့ မဆင်းကြသနည်းဟု တစ်နည်းတွေးရန် ရှိသေး ၏။ ယင်းသို့ တောင်ဘက်သို့ မဆက်နိုင်ခြင်းမှာ ထိုစဉ်က မြေလတ်ဒေသတောင်ဘက်တွင် ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့ အင်နှင့် အားနှင့် ရောက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤခရီးလမ်းတွင် ပထဝီမျက်နှာပြင် အခြေအနေမှာလည်း ခက်ခဲလှ၏။ ကရင်

တိုင်းရင်းသားတို့သည် ယခု မိုးမြန်မယ်၊ ကယားပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတို့တွင် ခြေကုပ်ယူမိကြပြီး ဖြစ်ရုံသာမက အနောက်ဘက် စစ်တောင်း မြစ်ဝှမ်းအတွင်းသို့ အခွင့်သာလျှင် သာသလို သက်ဆင်းရောက်ရှိနေခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်ကို အထက်တွင် ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အလွယ်ဆုံးနှင့် အဟန့်အတားအနည်းဆုံးလမ်း

ဤကဲ့သို့သော အခြေအနေတွင် ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ အတွက် ခရီးလမ်းလည်း လွယ်ကူ၊ အဟန့်အတားလည်း နည်းပါးသော မြေလတ်ဒေသ မြောက်ပိုင်းနှင့် မြေပြန့်ဆက်ရာ ကျောက်ဆည် ခရိုင်လောက်ဆီမှ မြေပြန့်သို့ ဝင်ရန်သာ ရှိတော့သည်။

ရပ်စောက်နှင့် ပင်းတယဆီမှ မြေပြန့်သို့

ဘာသာဗေဒအရ အသံကွဲ မြန်မာစကား ပြောသူ တောင်ပေါ်သား ဓနနှင့် တောင်ရိုးတို့နေထိုင်ရာ ဒေသနှင့်ပါ ဆက်စပ်၍ စဉ်းစားလျှင် အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော မြေလတ်ဒေသ မြောက်ပိုင်းရပ်စောက်နှင့် ပင်းတယဘက်ဆီမှ မြေပြန့်သို့ ဆင်းခဲ့ကြသည်ဟူသော အဆိုကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ထင်မြင်နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပေသည်။

စိတ်ကူးနှင့် အတွေးမျှသာလော

အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည်တို့မှာ မြန်မာအစုဝင် စကားပြောသူတို့ ယနေ့ပျံ့နှံ့နေပုံကို ဘာသာဗေဒ နှိုင်းယှဉ်ချက်များပေါ်တွင် အခြေတည်၍ ကောက်နုတ်ချက်ချထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အခြား

သမိုင်းအထောက်အထားများ မရှိပါသလော။ ရှေးဟောင်း မြန်မာတို့သည် ယူနန်နယ်အနောက်ပိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတို့တွင် အခြေစိုက်နေခဲ့ကြသည်ဟုဆိုသော အဆိုကို ထောက်ခံနိုင်မည့် ခိုင်လုံသော အကိုးအကားများ ရှိပါသလော။ ရှိလျှင် ထိုစဉ်ကဟု ဆိုခဲ့သော ၈ ရာစု ၉ ရာစုနှစ်များအတွင်းက ဤဒေသများတွင် နေခဲ့ကြသော ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့အကြောင်းကို သိနိုင်ပါမည်လော စသည့် အမေးတို့ကို စဉ်းစားမိကြပေမည်။ ဤအမေးတို့ကို မဖြေနိုင်ပါကအထက်တွင် ဆိုခဲ့သော ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသို့ ဆင်းသက် ရွှေ့ပြောင်းလာပုံအစဉ်မှာ စိတ်ကူးမျှသာ အတွေးမျှသာ ဖြစ်ချိမ့်မည်။ အထောက်အထား မရှိလျှင် နိုင်ငံသမိုင်း မရှိနိုင်ဟု ဆိုထားသည့်အတိုင်း ဤတွေးတောယူဆချက်တို့ကို နိုင်ငံသမိုင်းဖြစ်ရပ်များဟု ဆိုရန်လွယ်ကူမည် မဟုတ်ပေ။

ခေတ်ပြိုင် တရုတ်စာပေအထောက်အထားများ

၈ ရာစုနှင့် ၉ ရာစု အေဒီနှစ်များအတွင်းက ယူနန်နယ်အနောက်ပိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် အခြေစိုက် နေထိုင်ခဲ့ကြသော ရှေးဟောင်းမြန်မာများအကြောင်းကို ခေတ်ပြိုင် ရေးသားခဲ့သော တရုတ်ရာဇဝင်ကျမ်းများနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ မှတ်တမ်းတို့မှ အခိုင်အလုံသိရသည်။ နေထိုင်ရာဒေသ၊ လုပ်ကိုင် စားသောက်မှု၊ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ၊ အရည်အချင်းမှစ၍ အုပ်စုလိုက် ခွဲခြားဖော်ပြထားသည်ကိုပင် သိရသည်။

ရှေးဟောင်းမြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းသည်

နန်စောသမိုင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ

ထို ရှေးမြန်မာအုပ်စုတို့သည် နန်စောစစ်များတွင် အရေးပါသော နေရာမှ ပါဝင်ထမ်းရွက်ခဲ့ကြရ၍ နန်စောနိုင်ငံ တန်ခိုးအင်အားကြီးမားရေး အတွက် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သူများ၊ နန်စောသမိုင်း တည်ဆောက်ရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ရသူများ ဖြစ်ကြောင်း သိရ၏။ နန်စောတို့ ပျူမြို့တော်ကို တိုက်ကြရာတွင်၊ သုဝဏ္ဏဘူမိ ဒေသကို တိုက်ကြရာတွင်၊ ဟန့်ငါးကို တိုက်ကြရာတွင် တိဗက် များ တရုတ်တပ်များကို တိုက်ကြရာတွင် သူတို့ ပါဝင်ခဲ့ကြ သည်။ တစ်နည်းဆိုသော် နန်စောသမိုင်း၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ သည် ထိုရှေးဟောင်း မြန်မာတို့၏ သမိုင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရ ချိမ့်မည်။

ထိုရှေးဟောင်း တရုတ်ရာဇဝင်ကျမ်းများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ မှတ်တမ်းများနှင့် တကွ ယင်းတို့မှသိရသော နန်စောနိုင်ငံတွင်း ယူနန် အနောက်ပိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတို့တွင် ၈ ရာစု နှင့် ၉ ရာစု အေဒီနှစ်များ အတွင်းက နေထိုင်ခဲ့ကြသော ရှေးဟောင်း မြန်မာ လူ့အဖွဲ့အစည်းတို့၏ လူမှုရေး စီးပွားရေး နှင့် စစ်ရေးသမိုင်းကို အောက်တွင် ဆက်လက် ဖတ်ရှုနိုင်ကြ ပါသည်။

ယင်းသို့ဖော်ပြရာ၌ ပိုမိုလွယ်ကူစွာ နားလည် သဘော ပေါက်နိုင်ရန် နန်စောနိုင်ငံအကြောင်းနှင့် သမိုင်းစဉ်အကျဉ်းကို ဖော်ပြရန်လိုမည် ထင်ပါသည်။

ထန်° တရုတ် မလွမ်းမိုးနိုင်သောဒေသ

တရုတ်ပြည်ကို အေဒီ ၆၁၈ မှ ၉၀၇ထိ အုပ်စိုးခဲ့သော ထန်မင်းဆက်သည် တရုတ်တို့၏ သမိုင်းတွင် ခေတ်ကောင်းကြီး တစ်ခုဖြစ်၏။ နိုင်ငံတွင်း စီးပွားရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ စာပေ၊ အနုပညာ တိုးတက်သည်။ အာရှအနောက်နိုင်ငံများနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်မှု တိုးတက်တည်တံ့စေရန် အာရှအလယ်ပိုင်းသို့ နယ်ချဲ့၍ ကုန်သွယ်လမ်းများကို ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ထန် အင်ပါယာသည် အနောက်ဘက် အာရှအလယ်ပိုင်းတွင် များစွာ ကျယ်ပြန့်ခဲ့ သည်။ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား ယန်စီမြစ်၏ တောင်ဘက် ယခုခေတ် ယူနန်၊ လွေချို၊ လွမ်စီ၊ ကွမ်တုန်စသည့် ဒေသများ ကိုကား လက်အောက်ခံနိုင်ငံများဟု သဘောထားရုံသာ ထားနိုင် သည်။ စစ်ရေးနိုင်ငံရေးတို့ဖြင့် တိုက်ရိုက် လွှမ်းမိုးနိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

တိဗက် မြန်မာ အနွယ်များ၏ဒေသ

ထိုစဉ်က တရုတ်ပြည် ယန်စီမြစ်တောင်ပိုင်းနေ လူများစု မှာ တရုတ်များ မဟုတ်ကြချေ။ တိဗက် မြန်မာအနွယ်ခွဲဝင် ဘာသာစကား ပြောသူများနှင့် ရှမ်းအစုဝင် ဘာသာစကား ပြောသူများမှာ ထိုဒေသတို့၏ လူများစုတိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြ ၏။ ထိုဒေသတို့တွင် ထန်တရုတ်တို့၏ လက်အောက်ခံ မဟုတ် သော တိုင်းရင်းသားတို့၏ နိုင်ငံငယ်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ယင်းနိုင်ငံငယ်တို့အနက် **အားဟိုင်(အားပင်လယ်)**၊ ပတ်ဝန်းကျင် တွင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော နိုင်ငံငယ် ၆ နိုင်ငံတို့သည် ထင်ရှား၏။

ယင်းနိုင်ငံ ငယ်တို့၌ နေထိုင်သူတို့တွင် **မောစောများ**၊ ရှေးဟောင်း မြန်မာများ၊ **လောလောများ**၊ စသော တိဗက်မြန်မာအနွယ်ဝင်များနှင့် ရှမ်းအစုဝင်များ ပါဝင်ကြသည်။

နန်စောနိုင်ငံ

ယင်း ၆ နိုင်ငံအနက် တောင်ဘက်စွန်ကျသော **မုင်ရှေစော** သည် အင်အား အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ အေဒီ ၇၃၉ တွင် မုင်ရှေစောနိုင်ငံသည် ကျန်နိုင်ငံငယ် ၅ခုကို သိမ်းသွင်း၍ အင်အား တောင့်တင်းသော ပြည်ထောင်စုကို တည်ထောင်သည်။ မြို့တော် ကို အားဟိုင်အနောက်ကမ်း ယခု တာလီဖူမြို့ တောင်ဘက် အနီးတွင် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ တောင်ဘက် အကျဆုံး စော(မင်း) က ဦးစီးတည်ထောင်၍ တရုတ်တို့က နန်စောနိုင်ငံ*ဟု ခေါ်ဝေါ် ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

နန်စောပြည်ထောင်စုကို တည်ထောင်သော နန်စော ဧကရာဇ် **ရှင့်လော်ဖီ**၊ ၏နောက် ဆက်ခံသော မင်းတစ်ပါး ဖြစ်သည့် **ကောလော်ဖွင့်**၊ လက်ထက်တွင် နန်စော၏အင်အား

၁။ Mo-so (မိုးဆိုးဟု သိကြသည်။)

၂။ Lo-lo (လိုလိုဟု သိကြသည်။)

၃။ Meng-she Chao

* ရှေးက နန်းစောကို ရှမ်းနိုင်ငံဟု သတ်မှတ်ခဲ့ကြ၏။ နောက်ထပ် သုတေသန ပြုခဲ့သော ပညာရှင်တို့က ရှမ်းများပင် ရှိခဲ့သည် မှန်သော်လည်း ရှမ်းနိုင်ငံဟု ခေါ်ရလောက်အောင် မများခဲ့ဟု ယူဆကြသည်။

၄။ Sheng-lo-pi

၅။ Ko-lo-feng

လွန်စွာတိုးတက်ခဲ့သည်။ ထန်တရုတ် နိုင်ငံ၏ လေးစားခြင်းကိုပင် ခံရသည်။ ထိုစဉ်က တရုတ်ပြည်အနောက်ဘက်ရှိ တိဗက် နိုင်ငံ မှာလည်း အင်အားကြီးနိုင်ငံ တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ အာရှ အလယ်ပိုင်း ကို ကြီးစိုးနိုင်ရေးအတွက် တိဗက်နှင့် ထန်တရုတ်တို့သည် အပြန် အလှန် စစ်ဆင်နွှဲနေကြဆဲ ဖြစ်သည်။ ယခု အင်အားကြီးနိုင်ငံ တစ်ခု ပေါ်လာသဖြင့် တိဗက်နှင့် တရုတ်တို့သည် နန်စောနိုင်ငံ ဖြစ်သော ထိုအင်အားကြီးနိုင်ငံနှင့် ပူးပေါင်း၍ အချင်းချင်း တိုက်ခိုက်ရန် အခြေအနေများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ နန်စောက လည်း မိမိ၏ အကျိုးကိုကြည့်၍ တစ်ခါတစ်ရံ တိဗက်နှင့် ပေါင်းပြီး ထန်တရုတ်ကို တိုက်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ထန်တရုတ် နှင့် ပေါင်း၍ တိဗက်ကို တိုက်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဤပဒေသရာဇ် ၃ နိုင်ငံ၏ ၃ပွင့်ဆိုင် စစ်သည် ဖြစ်ပေခဲ့သည်။ ဤစစ်များကို အကြောင်းပြ၍ နန်စောသည် စွဲကျိနှင့် ဝေ့ထင်မြို့ကို သိမ်းပိုက် နိုင်ခဲ့သည်။ အနောက်ဘက်တွင် ယခုပေါင်ရှန်မှ မေခမြစ်အထိ ယင်းမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်စွန် ရေခဲတောင်ကြီးများ အထိ ခံမြို့ကို ဆောက်နိုင်ခဲ့၏။ ပျူနိုင်ငံနှင့်လည်း အဆက်အသွယ် ရခဲ့၏။

ရှေးဟောင်းမြန်မာစစ်သည်များ

ဤစစ်တို့တွင် ရှေးဟောင်းမြန်မာတပ်များ ပါဝင်ဆင်နွှဲ ခဲ့၏။ အထက်တွင်ဆိုခဲ့သော ရှံင့်လော်ဖီမင်း လက်ထက်မှစ၍ ရှေးဟောင်း မြန်မာတို့သည် နန်စောပြည်ထောင်စု၏ မှင်ရှေစော နိုင်ငံငယ်တွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုရှေးဟောင်း မြန်မာတို့မှာ မည်သူတို့နည်း။ သူတို့၏အကြောင်းကို ခေတ်ပြိုင်ရေးခဲ့သော

မန်ရှူကျမ်း၊ ထန်ရာဇဝင်ကျမ်းဟောင်း၊^၂ နှင့် ထန်ရာဇဝင် ကျမ်းသစ်^၃ တို့တွင် တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ (အသေးစိတ် အညွှန်းများကိုကား မဆိုတော့ပြီ။)

ထိုရှေးဟောင်း မြန်မာလူမျိုးစုတို့ကို ထန်ခေတ်ရာဇဝင် ဆရာများနှင့် အခြားသူတို့သည် ထိုလူမျိုးစုတို့က မိမိတို့၏ အကြီးအကဲများကိုခေါ်သော ဘွဲ့မည်ဖြင့် သိခဲ့ကြသည်။ ရေးမှတ် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ အကြီးအကဲကို ခေါ်သည့် အခေါ်ဝေါ်ဖြင့် လူမျိုးစု၏အမည်ကို မှတ်သားတတ်သည့် အလေ့ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

မန်ရှူကျမ်းက ယခု သိန္နီနယ်တွင် မင်းစော^၄နှင့် စသော အမည် ရှိသည့်လူမျိုးစုများ၊ ယခု ပေါင်ရှန်၏ အနောက်မြောက်ဘက် တွင် ခေါင်ဝိုက်ယူ^၅ လူမျိုးစု၊ ပေါင်ရှန်၏ အနောက်ဘက်တွင် ဖူ^၆များ၊ မဲခေါင်မြစ် အနောက်ဘက်တွင် ဝါင့်ကျူ^၇များ အသီးသီး ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထား၏။

၁။ *Man Shu* (Book of the Southern Barbarians) translated by Gordon H. Luce (1961)

၂။ *Chiu-t'ang-Shu*

၃။ *Hsin-t's ang-Shu*

၄။ Mang-Chao (ခေတ်မြန်မာနှင့်သော် မင်းစော)

၅။ Wang-wai-yu

၆။ P'u

၇။ Wang-Chu

ဤအမည်တို့တွင် 'စော' နှင့် 'ကျ' တို့သည် လည်းကောင်း၊ 'မင်း'၊ 'ဝေါင်'၊ 'ဝါင့်' တို့သည် လည်းကောင်း အခြေခံတွင် အသံတူသော စကားလုံးများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤ မင်း၊ ဝေါင်၊ ဝါင့်တို့မှာ ယခုခေတ်သုံး မြန်မာဝေါဟာရမင်း(အုပ်စိုးသူ၊ ကြီးသူ) ၏ ရှေးဦးဝေါဟာရများ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ အလားတူပင် 'စော' နှင့် 'ကျ' တို့မှာလည်း ခေတ်သုံးမြန်မာဝေါဟာရ 'စော' သို့မဟုတ် 'စိုး' နှင့် ထပ်တူဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤလူမျိုးစုတို့သည် မိမိတို့၏အကြီးအကဲများကို မင်းစော၊ မင်းစိုးဟူသော အဓိပ္ပာယ် နှင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်ဟု နားလည်နိုင်ပေသည်။ ဤသည်ကို ထောက်၍ ယင်းလူမျိုးစုတို့ကို ရှေးဟောင်း မြန်မာများဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။*

အရည်အသွေးနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများ

လူမျိုးစုတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံ၊ ဝတ်စားဆင်ယင်ပုံ၊ အရည်အသွေးတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဆိုပါ မန်ရှူကျမ်း၌ ဖော်ပြထားချက်တို့မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။

မင်းစောစာစုများ

ရှေးဟောင်းမြန်မာများဟုဖော်ပြခဲ့သော မင်း သို့မဟုတ် မင်းစော လူမျိုးစုတို့၏ အကြောင်းကိုဆိုရာ၌ ဤအမည်နှင့် ဆင်တူယိုးမှား အမည်များ ရှိသော အခြားလူမျိုးစု အများရှိကြောင်း၊

* သို့သော် 'ဖူ' နှင့် 'ဝေါင်ဝိုက်ယူ' တို့၏ အမည်ကိုမူ အလားတူဆက်စပ်ယူရန် မလွယ်ကူပေ။ သို့သော် သူတို့က သူတို့၏ အကြီးအကဲနှင့် ဆက်သွယ် ပြောဆိုသောအခါတွင် 'စိုး' အသံထွက်နှင့်တူသော စကားကို သုံးကြောင်း ထိုကျမ်းမှပင် သိရ၏။

သူတို့သည် ခြေတံရှည်အိမ်များနှင့် နေကြောင်း၊ အနီရောင်ပိုးစဖြင့် ဦးခေါင်းကို ရစ်ပတ် တန်ဆာဆင်ကာ ခေါင်းပေါင်းစကို နောက်တွင် ချကြောင်း၊ အမျိုးသမီးတို့သည် အရောင် ၅မျိုး ပါသော လဲပိုးထည်ကို ဝတ်ကြောင်း၊ ယင်းအဝတ်ကို ခေါင်းပေါ်ထိ ခြုံနိုင် ကြောင်း၊ သူတို့သည် အိမ်အနီးသစ်ပင်များပေါ်တွင် ဒေါင်းများကို မွေးမြူထားကြောင်းစသည်ဖြင့် ဖော်ပြထား၏။ ပိုးခေါင်းပေါင်းနီကို အစ နောက်ချ၍ ပေါင်းခြင်း၊ ခြေတံရှည်အိမ်များပေါ်တွင် နေခြင်း၊ မြန်မာတို့ အလေးအမြတ်ထားသောအလံတွင် ဒေါင်းရုပ်ပါခြင်း တို့မှာ ဤရှေးဟောင်းလူတို့၏ အစဉ်အလာ အဆက်ပင်လောဟု တွေးထင်ဖွယ်ရာရှိ၏။ မာင်း လူမျိုးစု အားလုံးပင် ဘောင်းဘီပြာ ဝတ်၍ ကြိမ်ခွေ၊ ဝါးနှီးများဖြင့် ခါးကို ပတ်ထားကြသည်ဟုလည်း ဆို၏။ ကုန်းမြင့်သားများဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။

နန်စော တပ်ဦးမှ ပါရသူများ

ဝါင့်ကျူတို့သည် တိုက်ခိုက်ရေးတွင် ဝါသနာထုံသူများ ဖြစ်သည်။ ပေါ့ပါးလျင်မြန် ဖျတ်လတ်သည်။ မြင်းစီးစဉ် လှံကို ကျင်လည်စွာ သုံးတတ်သည်။ စီးရာတွင် ကုန်းနှီးမပါ။ အပြင်း တိုက်ရန် ဒုန်းစီးသောအခါ များတွင် ပျံနေသည်ဟု ထင်ရသည်။ သူတို့၏ အမျိုးသမီးပျိုတို့သည်လည်း မြင်းရေးတွင် အလားတူ စွမ်းရည်ရှိသူများ ဖြစ်၏။ နန်စောမင်းမြို့နှင့် တပ်မြို့ အသီးသီးမှ စစ်သူကြီးများ တပ်ထွက်ကြသောအခါ ဝါင့်ကျူတို့သည် တပ်ဦးမှ ပါရသည်။*

ဤတွင်လည်း မြင်းစိုင်း၊ မြင်းခုံတိုင်၊ မြင်းခင်းသဘင်၊
မြင်းကြန်ကျမ်းမှစ၍ မြို့မည်များ၊ ရှေးမြန်မာတို့၏ မြင်းရေး
ကျွမ်းကျင်မှု စသည်တို့နှင့် ဆက်စပ် သတိရမိကြပေလိမ့်မည်။

သူမခံနိုင်သော စစ်သည်များ

တစ်ဖန် ဝေါင်ဝိုက်ယူတို့အကြောင်းကို ကြည့်ကြပါဦးစို့။
သူတို့ သည် လှံရှည်၊ ကာရှည်ကြီးများကို ကိုင်ဆောင်သည်။
သူတို့ ချီတက်လာပြီ ဆိုလျှင် မည်သူမှ မခုခံနိုင်။ မြားတို့နှင့်
သစ်သားလေး (ဒူးလေးလော)ကိုလည်း သုံးသည်။ မြားသွားကို
အဆိပ်လူးထားသဖြင့် မြားချက်ထိသူ ရတ်ခြည်း သေသည်။
အမျိုးသမီးတို့၏ အဝတ်အထည်မှာ အပြာရောင် ဖြစ်သည်။
စပါးကြီးမြွေသွားများ၊ ခရုခွံများ၊ ပုလဲစစ်များနှင့် ကုံးထားသော
ပုတီးများကို ကိုယ်တွင်နည်း အမျိုးမျိုး၊ ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် သိုင်းကြ
သည်။ ဆွဲထားကြသည်။ အိမ်ထောင်မရှိသေးသူသည် ထိပ်တွင်
ဆံထုံးတစ်ထုံးသာ ထုံး၍ အိမ်ထောင် ရှိသူသည် ချိုစောင်းနေရာတွင်
တစ်ထုံးစီခွဲ၍ နှစ်ထုံး ထုံးသည်။*

ဗလကောင်းသူများ

ဖူတို့သည် အရပ်အမောင်း ကောင်းသည်။ ခွန်အားကြီး
သည်။ ပြင်းထန်၍ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသည်။ ရဲရင့်သည်။
ဝါးချွန်အပစ် အလွန်ကျင်လည်သည်။ တောနက်အတွင်း လင်းနို့
ကိုပင် ထိအောင်ပစ်နိုင် သည်။ အလွန် လက်ဖြောင့်၍ လွဲသည်မရှိ။
သူတို့သည် ငှက်ပျောရွက်တွင် အစာပုံ၍ စားသည်။ ခွက်ယောက်မရှိ။
မြောက်ဘက်အကျဆုံး လူစုဖြစ်သည်။

အံ့ဖွယ်ခွဲနှင့် သတ္တိရှိပုံ

ဇွဲ၊ သတ္တိနှင့် သစ္စာရှိမှုတို့တွင် အံ့ဖွယ်သရဲ ရှိလှသည်။ တရုတ်တို့နှင့် ဖြစ်ရသော စစ်ပွဲတစ်ခုတွင် ဖူစစ်သည်အချို့ကို တရုတ်တို့က မိသွားရာ အမျိုးမျိုး နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း၍ စစ်ဆေးသည်။ စကားတစ်ခွန်းမျှ မဟုတ်ချေ။ လက်ကောက်ဝတ်မှ လက်ကို ဖြတ်ပစ်၍ စစ်မေးပြန်သည်။ မပြော။ အော်ဟစ်ခြင်းပင် မပြုကြ။"

မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့်သို့ မရောက်မီက

ရှေးဟောင်းမြန်မာများ

မောင်းစောနှင့် မင်းစောအမည် ဆင်တူယိုးမှားရှိသော ရှေးဟောင်း မြန်မာတို့သည် အေဒီ ၇ ရာစု နှစ်များလောက်တွင် ယူနန်အနောက်ပိုင်းနှင့် သီနှီမြောက်ပိုင်းဒေသသို့ ရောက်ရှိနေထိုင်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ အဦး ရွှေ့ပြောင်းသူတို့ မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့်ပျူနိုင်ငံတွင်းသို့ပင် ရောက်နှင့်ပြီးဟု ယူဆနိုင်၏။ နန်စောပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ တည်ထောင်လာသောအခါ ထိုရှေးဟောင်း မြန်မာလူမျိုးစုတို့သည် အခြား တိဗက်မြန်မာစကား ပြောသူတို့နှင့်အတူ ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ တိဗက်၊ တရုတ်၊ နန်စော (၃)ပွင့်ဆိုင် ပဒေသရာဇ်စစ်တို့တွင် မြင်းသည်ကျော်၊ စစ်သည်ကျော်များအဖြစ် ပါဝင် ဆင်နွှဲခဲ့ကြသည်။ အောင်ပွဲများကိုလည်း ရခဲ့ကြသည်။ ပဒေသရာဇ်နန်စော နိုင်ငံသမိုင်းကို ဖန်တီးခဲ့ရာတွင် သူတို့ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

ပဒေသရာဇ် လူမှုစီးပွားရေးဘဝ

စစ်သည်များအပြင် တောင်ယာ လယ်ယာ စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်သူများလည်း ရှိခဲ့သည်။ တူးမြောင်းများဖောက်၍ လယ်ယာ စိုက်ပျိုးသည့် အတတ်ကိုလည်း တတ်သိကြသူများဖြစ်၏။ လူမျိုးစု အဖွဲ့အစည်းများကို အကြီးအကဲ(မင်း)တို့က အုပ်ချုပ်သည်။ အခြေခံ ပဒေသရာဇ် အုပ်ချုပ်ရေးကိုလည်း တတ်ကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ သူတို့၏ ထူးခြားသောစွမ်းရည်မှာ မြင်းစီး ကျင်လည်၍ လျင်မြန်စွာ ရွှေ့ပြောင်းလှုပ်ရှားကာ စစ်တိုက်နိုင်သည့် အရည်အချင်းပင် ဖြစ်သည်။

ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းများ

နန်စော ပြည်ထောင်စုတွင် ပါဝင်လင့်ကစား မိမိတို့ လူမျိုးစုအလိုက် ကိုယ့်မင်းနှင့်ကိုယ် သီးခြားဖွဲ့စည်းနေခဲ့သည့် ပဒေသရာဇ်စနစ်တွင် နေခဲ့ကြသူများ ဖြစ်၏။ သို့သော် နန်စော၏ ဩဇာခံ လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သည့် နန်စောတပ်တွင် စစ်မှု မထမ်းလိုသူတို့သည် နန်စောနိုင်ငံ၏ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပေးကြရ၏။ မိမိတို့ ဝမ်းစာအပြင် မင်းတိုင်းကြေး ပေးရန် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြသည့်သီးနှံစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းအပြင် ဧရာဝတီ အထက်ပိုင်းတွင် ရွှေကျင်ခြင်း၊ မလိခမြစ် အနောက်ဘက် တောင်များပေါ်တွင် ရွှေတွင်းတူးခြင်း၊ ပေါင်ရှန်အနောက်ဘက် (၁၈)စခန်းအကွာ ယခုမြန်မာ နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် ပယင်း တူးခြင်း၊ သိန္နီနယ်၊ မိုးကောင်းနှင့် မြစ်ကြီးနား နယ်စပ်ကြားတွင် ဆားချက်ခြင်း စသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းတို့ကို ဆောင်ရွက် ကြ၏။

ထိရဲစွာနိမ္မီးမြေမှု

ရှေးမြန်မာတို့၏ ထူးခြားသော အသက်မွေးမှု လုပ်ငန်း တစ်ရပ်မှာ မြင်းများကို မွေးမြူလေ့ကျင့်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဦးချိုရှည် နွားတစ်မျိုး၊ ထွန်ယက်ရန် ဆင်ပုများ၊ အမွေးရှည် ‘ယက်’ ခေါ် နွားတစ်မျိုးနှင့် ဒေါင်းတို့ကို မွေးကြ၏။

ကုန်သွယ်မှု

အနောက်ဘက်သို့ နန်စောတို့ နယ်ချဲ့ခဲ့သဖြင့် အနောက် နှင့် ကုန်သွယ်လမ်းလည်း ပွင့်ခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားတို့သည် အချင်းချင်း လူသုံးကုန် ပစ္စည်းများကို ရောင်းဝယ်ကြသောအခါ အလေးချိန် သတ်မှတ်ထားသော ဆားခဲများကို အသပြာ အဖြစ် သုံးကြသည်။

ကျွန်များနှင့် ပဒေသရာဇ်စီးပွားရေး

သူတို့၏လူနေမှုစနစ်မှာ ပဒေသရာဇ် စီးပွားရေးစနစ် ပေါ်တွင် တည်နေရကား သူတို့၏ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား အများစုကို ပဒေသရာဇ်တို့အဖို့ အသုံးပြုခဲ့ရသည်။ စစ်နိုင်၍ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့သော သုံပန်းတို့ကို ‘ကျွန်’အဖြစ် ထား၍ ဧရာဝတီမြစ်ဖျား ခွေးတော ငှက်တောသို့ ပို့ကာ ရွှေ့ကျင်စေသည်။ အလုပ်ကြမ်း လုပ်စေသည်။ သူတို့ ထုတ်လုပ်သောပစ္စည်းတို့၏ ၇၀ သို့မဟုတ် ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ကို ပဒေသရာဇ်တို့က ယူသည်။ သီးနှံစိုက်ပျိုး သူတို့အဖို့မှာလည်း ဝမ်းစာလောက်ကိုသာ ချန်၍ အားလုံးကို ပဒေသရာဇ် တို့အား အခွန်အဖြစ် ဆက်သရသည်။ စစ်မှုထမ်းသူတို့သာ ဤမင်းတိုင်း ကြေးမှ လွတ်ကြသည်။

သီးနှံစိုက်ပျိုးရေး

စိုက်ပျိုးသော သီးနှံတို့မှာ စပါး၊ နံစားပြောင်း၊ ပြောင်း၊ ငချိတ်၊ ပဲအမျိုးမျိုး၊ မုယော၊ ဂျုံတို့ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို နန်စောနိုင်ငံ မြေပြန့် ဒေသတို့၌ စိုက်သည်။ ရှေးဟောင်းမြန်မာ အများစုမှာ ကုန်းမြင့်သားများဖြစ်၍ မိမိတို့ဒေသနှင့် ကိုက်ညီမည့် သီးနှံပင်တို့ကိုသာ စိုက်ခဲ့ကြပေမည်။ သူတို့သည် နန်စော အရှေ့ပိုင်း လူများ၊ မြို့တော်နေ လူများလောက် တိုးတက်ခဲ့ခြင်း မရှိသေးပေ။ မြေပြန့်ရှိသူတို့လောက်သာ ရေသွင်း၍ စပါးစိုက်ခြင်းကို ပြုကြပြီး ကုန်းမြင့်တောင်ပေါ် နေသူတို့မှာမူ တောင်ယာစိုက်ပျိုးနည်းကိုသာ အားကိုးခဲ့ကြသည်။

သီးနှံပင်များအပြင် တရုတ်ဆီးသီး၊ ကွမ်းသီး၊ အုန်း၊ သာကူပင်၊ တောင်ပိန္နဲ၊ ပဲလင်းမြွေ၊ ကျောက်ဖရုံ၊ ကျိတ်၊ ဖန်ခါး၊ လက်ပံ၊ လေးကိုင်း လုပ်ရသည့် ပိုးစာပင်တစ်မျိုး (ပိုးမွေးသည့် အပင်မျိုး မဟုတ်) တို့ကိုလည်း စိုက်ကြသည်။ သုံးကြသည်။ ကြံ့ရေ၊ ကြွေ၊ ဖယောင်း၊ ပရဆေးနှင့် အဝတ်အထည်များကို လည်း ထုတ်လုပ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းကြခြင်း

သူတို့၏ ရှေ့ပြေးလူတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့်သို့ ရောက်နှင့်ပြီး ဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဆိုခဲ့ပါပြီ။ ထို့နောက်သော် မိမိတို့ ကဲ့သို့ပင် တရုတ်ပြည် အနောက်မြောက်စွန်မှ အရှေ့ဘက်ကြောင်း ရွှေ့ပြောင်းဆင်းလာခဲ့သည်။ မိမိတို့နှင့် အနွယ်တူ အခြား တိဗက် မြန်မာအနွယ်ဝင် တိုင်းရင်းသားတို့နှင့် ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့သည် နန်စောပြည်ထောင်စုတွင် တစ်ပူးတစ်ပေါင်းတည်း နေခဲ့ကြ၏။

နန်စောမင်းတို့သည် တစ်ခါတစ်ရံ ရှေးဟောင်းမြန်မာ လူစုကို ဖိနှိပ် တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်းရှိ၏။ စစ်ရေးကို အခြေခံသည့် ပဒေသရာဇ်စနစ် အောက်တွင် နေရသည်မှာ ပျော်မွေ့ဖွယ်မဟုတ်။ ထိုမှတစ်ပါး မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ နန်စောတပ်တို့နှင့်အတူ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ခြင်း (ပျူနိုင်ငံမြို့တော်၊ ၈၃၂ နှင့် သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့တော် ၈၃၅)၌ ပါဝင်ခဲ့ရ၍ ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေကို သိခဲ့ရသောအခါ တစ်ရွာပြောင်းမှ သူကောင်း ဖြစ်မည်ဆိုသည့် သဘောလည်း ပေါက်လာခဲ့ကြပေမည်။

သို့ဖြစ်၍လည်း ယခင်ကဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း တရွေ့ရွေ့နှင့် ရွှေ့ပြောင်း ရောက်ရှိပြီး သူ့ရှေးမြန်မာများရှိရာ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းသို့ ပျူနိုင်ငံ အပျက်တွင် အမြောက်အမြား အလုံး အရင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဝင်ရောက်လာသောအခါ မွန်၊ ကရင်၊ ပျူတို့အပြင် တရုတ်ပြည် အနောက်မြောက်ဘက်မှ အနောက်ဘက်ကြောင်း ဝင်လာခဲ့ကြသော သက်၊ ချင်း စသည်တို့နှင့် တွေ့ဆုံပူးပေါင်းခွင့် ရခဲ့ကြသည်။ ရောက်ရှိပြီး ဖြစ်သော မွန်ခမာအနွယ်ဝင် မွန်၊ ပလောင်၊ ဝများ၊ ပျူများ၊ ကရင်များ၊ အနောက်ကြောင်း တိဗက် မြန်မာဖြစ်သော သက်၊ ချင်းများနှင့် ယခု အရှေ့ကြောင်းမှ ဝင် လာသော ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ ပူးပေါင်းမိကြသောအခါ ပုဂံ နိုင်ငံသစ်ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ မူရင်းဒေသမှ နန်စောသို့
ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့ပုံ

ရစ်ရာစုနှင့် ကိုးရာစု အေဒီနှစ်များအတွင်း နန်စောဘက်မှ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်လာသူတို့မှာ ရှေးဟောင်းမြန်မာများ ဖြစ်ကြ

လေရာ သူတို့သည် နန်စောတို့နှင့် အမျိုးအနွယ် ယဉ်ကျေးမှုမှ စ၍ ဆက်သွယ်နေသည်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်သည့် အခြားအကြောင်းများ ရှိသေးသလော။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ အနောက်ဘက်ကြောင်းမှ ဝင်လာသော တိဗက်မြန်မာ ဘာသာစကား အနွယ်ဝင်များ၊ အရှေ့ဘက်ကြောင်းမှဝင်လာသော ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည့် တိဗက်မြန်မာ ဘာသာစကား အနွယ်ဝင်များ၏ မူရင်းဒေသနှင့် ထိုစဉ်ကရှိခဲ့သော ယဉ်ကျေးမှု၊ နန်စောသို့ ရောက်လာပုံတို့အတွက် အထောက်အထားများ ရှိပါသလော ဟူသော မေးခွန်းနှစ်ရပ်ကို ဤတွင် မေးဖို့လိုလာပါသည်။ ထိုအခါ ဤမေးခွန်းနှစ်ရပ်တွင် သမိုင်းစဉ် မှန်စေရန် ဒုတိယမေးခွန်းကို ပထမ ရှင်းလင်းဖော်ပြလိုပါသည်။

မူရင်းဒေသ

တရုတ်ပြည် အနောက်မြောက်ပိုင်း ယခု ကန်စုနယ်ကို ဖြတ်သန်း၍ အနောက်ဆီမှ အရှေ့ဆီသို့ စီးဆင်းသော မြစ်ဝါခေါ် ငှာင်ဟိုမြစ်ဖျားပိုင်းတွင် တောင်ဘက်မှစီးဝင်သော 'ထောင်'ခေါ် မြစ်လက်တက်တစ်ခု ရှိ၏။ ဤထောင်မြစ်ဝှမ်းတွင် တူးဖော် သုတေသနပြုခဲ့သော သမိုင်းမတင်မီခေတ် ရှေးဟောင်း သုတေသန ပညာရှင်တို့သည် ထိုမြစ်ဝှမ်းအတွင်း လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း လေးထောင်ခန့် (ဘီစီ ၂၀၀၀)က ကျောက်ခေတ်သစ်အဆင့်သို့ ရောက်နေပြီဖြစ်သော ရှေးလူဟောင်းတို့၏ ရုပ်ကြွင်းများနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပစ္စည်းအများအပြားကို တွေ့ခဲ့ကြ၏။

ဤ မြစ်ဝါမြစ်ဝှမ်း၏ အလယ်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းတို့တွင် ဘီစီ ၃၀၀၀ခန့်က လူဟောင်းတို့၏ ရုပ်ကြွင်းများနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ ပစ္စည်း အများကို တွေ့ခဲ့ကြ၏။ ထိုပညာရှင်တို့၏

ကောက်ချက်ချမှုများကို ထောက်ထား၍ ထောင်မြစ်ဝှမ်းသားတို့မှာ သူတို့ အရှေ့ဘက် မြစ်ဝါမြစ်ဝှမ်းသားတို့နှင့် မတူ။ သီးခြား ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အစဉ်အလာရှိခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။ မြစ်ဝါမြစ်ဝှမ်း အလယ်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းနေ ရှေးဟောင်းလူတို့မှာ တရုတ်တို့၏ ရှေးဘိုးဘေးကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ထောင်မြစ်ဝှမ်းနေ လူတို့မှာ ယခု တိဗက်မြန်မာ ဘာသာစကား အနွယ်ဝင်တို့၏ ရှေးဘိုးဘေးကြီး များ ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။

ချီယန်များ

ထောင်မြစ်ဝှမ်း ရှေးဟောင်း တိဗက်မြန်မာ ကျောက် ခေတ်သစ် ယဉ်ကျေးမှုသည် မြစ်ဝါမြစ်ဝှမ်းအလယ်နှင့် အောက်ပိုင်းရှိ ရှေးဟောင်း တရုတ် ကျောက်ခေတ်သစ် ယဉ်ကျေးမှုနှင့်အပြိုင် ဖြစ်သည်။ အဆင့်အတန်းလည်း မနိမ့်ကျ။ အထက်တန်းကျလှသော ကျောက်ခေတ်သစ် ယဉ်ကျေးမှု ဖြစ်သည်။ ဤတိဗက်မြန်မာ ဘာသာစကား ရှေးအနွယ်ဝင်တို့သည် ငြိမ်းချမ်း အေးဆေးစွာ လုပ်ကိုင်စားသောက် နေထိုင်ကြသူများဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်း တရုတ်တို့မှာမူ အင်အားကြီးလျှင် ကြီးသလို တခြားလူမျိုးများကို တိုက်ခိုက် လိုသူများ၊ ရန်လိုသူများ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့သည် မြစ်ဝါမြစ်ကွေ့ကြီး၏ အရှေ့ဘက်အောက် ထောင့်ချိုးတွင် စီးဝင် သော ဝေမြစ်ဝှမ်းမှသည် အနောက်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်း တိုက်ခိုက်၍ သူတို့ပိုင်နက်ကို ချဲ့ထွင်ခဲ့ကြသည်။ ဤနည်းဖြင့် သူတို့သည် ထောင်မြစ်ဝှမ်းသားတို့ကို တိုက်ခိုက်လာကြသည်။ သို့အများကိုလည်း ကျွန်ပြုရန်ဖမ်းဆီးသွားကြသည်။ သို့အချို့ကို ဦးခေါင်းဖြတ်၍ ယဇ်နတ်ပူဇော်ကြသည်။

တရုတ်တို့က ထောင်မြစ်ဝှမ်းသားတို့ကို ချီယန်ဟု ခေါ်ကြသည်။ သိုးမွေးသူ၊ ဆိတ်မွေးသူဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဘီစီ ၂၀၀၀ ခန့်တွင် တိရစ္ဆာန် မွေးမြူခြင်းဖြင့် အစားအစာကို ထုတ်လုပ်ခဲ့ကြသူများ၊ တရုတ်ယဉ်ကျေးမှုနှင့် အပြိုင် အထက်တန်း ကျသော ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်သို့ ရောက်ခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။

ချီယန်များ ရွှေ့ပြောင်းခြင်း

တရုတ်တို့က အနောက်ဘက်သို့ ချီတက်တိုက်ခိုက် လာကြသောကြောင့် သူတို့သည် အနောက်ဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြ ရသည်။ ဘီစီ ၁၅၀၀ ခန့်နှင့် ၁၀၀၀ ခန့်စပ်ကြား တရုတ်ပြည် မြောက်ပိုင်းတွင် တန်ခိုးကြီးလာသော ရှန် သို့မဟုတ် ယင်မင်း ဆက်လက်ထက်တွင် တရုတ်တို့သည် ချီယန်တို့ကို ပိုမို တိုက်ခိုက် ကြသည်။ သူတို့၏ ပိုင်နက်ကို အနောက်ဘက်သို့ တိုး၍ ချဲ့ထွင် လာကြသည်။

ဘဝသာယာရေးထက် လွတ်လပ်ရေးကို မြတ်နိုးသူများ

ကျောက်ခေတ်သစ် ချီယန်တို့၏ ဘဝမှာ ငြိမ်းချမ်းသာယာ ၍ ခေတ်အလိုက် တိုးတက်သော ယဉ်ကျေးမှု ရှိနေသူများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် သူတို့ကို တရုတ်တို့က တိုက်ခိုက်နှိပ်စက်၍ ကျွန်ပြုလုပ်လာသောအခါ သူတို့သည် ဘဝသာယာ အေးချမ်းမှု နှင့် တိုးတက်နေသော ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို ထောက်ထားမက်မောခြင်း မရှိဘဲ သူတို့၏ လွတ်လပ်ရေးအတွက် မူရင်းဒေသကို စွန့်လွှတ် ထွက်ခွာခဲ့ကြ၏။

ဤသည်ကိုထောက်၍ ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ အပါအဝင် ဖြစ်သော တိဗက်မြန်မာ ဘာသာစကား ရှေးအနွယ်ဝင်တို့သည်

ဘဝသာယာရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့ထက် လွတ်လပ်ရေးကို ပိုမို ခံမင် မက်မောသူများ ဖြစ်ကြသည်ဟု ပါမောက္ခလုစ်က ကောက်ချက် ချခဲ့သည်။ ‘ဖြစ်လိုရာဖြစ်ပါစေ၊ လွတ်လပ်ရေးကိုဖြင့် အထိမခံ’ ဟူသော ယနေ့ ပြည်ထောင်စုသားတို့၏ စိတ်ဓာတ်သည် ဤသမိုင်း ဖြစ်ရပ်နှင့် ဤကောက်ချက်ချမှုကို ထောက်ခံနေသည်။ ရှိရှိသမျှ တို့ထက် လွတ်လပ်ရေးကို ပိုမိုမြတ်နိုးသော ဤစိတ်ဓာတ်သည် နယ်ချဲ့ကို တော်လှန်သောအခါမှ ပြည်ထောင်စုသားတို့တွင် ရှိလာ သော စိတ်ဓာတ်မဟုတ်၊ ရှေးပဝေသဏီကတည်းက ကိန်းအောင်း လာခဲ့သော ဗီဇစိတ်ဓာတ်ဖြစ်သည်ကို ကောင်းစွာသိသာနိုင်၏။

တိဗက်နိုင်ငံ ပေါ်ပေါက်တန်ခိုးကြီးလာခြင်း

မူရင်းဒေသမှ တရုတ်တို့၏ရန်ကြောင့် ထွက်ခွာလာခဲ့ရ ပြီးနောက် ဘီစီ ၅၀၀ ခန့်တွင် ချီယန်တို့သည် တရုတ်ပြည် အနောက်ပိုင်းတွင် စည်းလုံးမိပြန်၍ အင်အားကြီးမားလာခဲ့ပြန်သည်။ တရုတ်ပြည်ကို ဘီစီ ၁၀၀၀ ခန့်မှ ၃၀၀ ခန့်ထိ အုပ်စိုးသော ကျူမင်းဆက် လက်ထက်တွင် သူတို့၏ ဒေသသည် တရုတ်တို့၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ခံရပြန်သည်။ အထူးသဖြင့် ချင်မြို့စားကြီး ၏တပ်တို့သည် ဘီစီ ၃၅၀ ခန့်တွင် ချီယန်တို့ကို အလုံးအရင်းနှင့် တိုက်ခိုက်သဖြင့် ချီယန်တို့ ထပ်မံရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရသည်။ ချင်မြို့စား ကြီး၏ အနွယ်ဝင် မင်းတစ်ပါးမှာ နောင်အခါတွင် တရုတ်ပြည်၏ ပထမ အင်ပါယာဟု ထင်ရှားသော ချင်အင်ပါယာနှင့် ချင်မင်းဆက် ကို တည်ထောင်သည့် ချင်ရှီဂျောင့်တိ ဧကရာဇ်ဖြစ်၏။ နောက်ထပ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ဆင်၊ ဟန်၊ စွီ တရုတ်မင်းဆက်များ လက်ထက် တို့တွင်လည်း ချီယန်တို့သည် ဆက်လက် ဖိနှိပ်ခြင်းကို ခံခဲ့ ရ၏။

ချီယန်တို့ တောင်ဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းရာ ခရီး၏အနောက်ဘက်တွင် တိဗက်ကုန်းမြင့် ရှိ၏။ ချီယန်တချို့သည် တိဗက်ကုန်းမြင့်သို့ တက်ကာ လူ့ဘောင်ဘဝသစ်ကို တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ဤ လူ့အဖွဲ့အစည်းသစ်သည် အေဒီ ခုနစ်ရာစုနှစ်များအတွင်း အင်အားကြီးလှသော တိဗက်နိုင်ငံကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့၏။ ထိုအချိန်တွင် တရုတ်ပြည်၌လည်း အင်အားကြီးမားသော ထန်အင်ပါယာကြီးစိုးလျက်ရှိသည်။ ထန်အင်ပါယာ၏ စီးပွားရေးသွေးကြောမှာ အာရှတိုက် အနောက်ပိုင်းနိုင်ငံများနှင့် ဆက်သွယ်ထားသော အာရှအလယ်ပိုင်း ကုန်သွယ်လမ်းကြီးဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ထန်၏ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒမှာ ထိုလမ်းကြီးကို ပိုင်ဆိုင်ကြီးစိုးမှုတွင် အခြေတည်ခဲ့သည်။ တရုတ်ကို အန်တုလာနိုင်သော တိဗက်သည် ထိုလမ်းကြီးကို နှောင့်ယှက်ထိပါးနိုင်ခဲ့၏။ တရုတ် ထန်ဧကရာဇ်၏ သမီးတစ်ပါးကိုပင် မိဖုရားမြှောက်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေးတွင် ပရိယာယ်ကြွယ်လှသော ထန်ဧကရာဇ် သည် တရုတ်မင်းသမီးတစ်ပါးကို ပို့စေ၍ တိဗက်၏ရန်ကို ငြိမ်းစေခဲ့ရသည်။

ဤကာလလောက်မှာပင် ရှေ့ပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သော နန်စောနိုင်ငံ တန်ခိုးအင်အား ကြီးလာခဲ့သည်။ ဤနေရာတွင် တိဗက်နှင့် နန်စော အခန်းကို ခေတ္တရပ်ထားကာ ကျန်ချီယန် (တိဗက်မြန်မာ ဘာသာစကား အနွယ်ဝင်) တို့၏ ဆက်လက် ရွှေ့ပြောင်းမှုကို ဖော်ပြလိုပါသည်။

တောင်ဘက်သို့ ဆက်လက်ရွှေ့ပြောင်းသူများ

တိဗက်ကုန်းမြင့်သို့ မတက်ခဲ့သော ကျန်ချီယန်တို့သည် သံလွင်၊ မဲခေါင်နှင့် ယန်စီမြစ်ကြောင်းများအတိုင်း တောကြီး

မျက်မည်း ချောက်ကမ်းပါးဒေသများကိုဖြတ်၍ တောင်ဘက်သို့ ဆက်လက် ရွှေ့ပြောင်းကြ၏။ ယင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းကြရာတွင် အချို့သည် တိဗက်ကုန်းမြင့်နှင့် နီးကပ်၍ ကြမ်းတမ်းလှသည့် အနောက်ဘက်ကြောင်းကို လိုက်၏။ အချို့သည် ယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်နေသော တရုတ်ပြည်နှင့် နီးကပ်၍ အနောက်ဘက် ကြောင်းလောက် မကြမ်းတမ်းလှသည့် အရှေ့ဘက်ကြောင်းကို လိုက်၍ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသည်။

အနောက်ဘက်ကြောင်း လိုက်သူတို့သည် ခက်ခဲ ကြမ်းတမ်းသော ခရီးလမ်းကို လိုက်ကြရသည်။ ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားရာဒေသနှင့် အလှမ်းဝေးသည်။ သို့ဖြစ်၍ သူတို့သည် ရွှေ့ပြောင်းရာလမ်းတွင် ယဉ်ကျေးမှု အချက်အလက် အသစ် အဆန်းများကို ရသင့်သလောက် မရခဲ့ကြချေ။ သို့သော် ပင်ပန်း ဆင်းရဲခံနိုင်မှု၊ စွန့်စားမှု၊ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိမှု၊ အခက်အခဲကို ကြုံကြုံခံ ရင်ဆိုင်နိုင်မှု၊ ကျန်းမာတောင့်တင်း သန်စွမ်းမှု စသော အရည် အချင်းကောင်းများကို ရရှိခဲ့ကြသည်။ အရှေ့ဘက်ကြောင်း လိုက်သူ တို့မှာမူ အနောက်ဘက်ကြောင်း လိုက်သူတို့လောက် အကြမ်းပတမ်း ခံနိုင်မှု၊ ကျန်းမာ တောင့်တင်း သန်စွမ်းမှု စသည်တို့ မရှိကြချေ။ သို့သော် ယဉ်ကျေးသော တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နီးကပ်စွာ ရွှေ့ပြောင်း ကြသဖြင့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအတွက် အချက် အလက်သစ်များကို ရွှေ့ပြောင်းရာ လမ်းခရီး တစ်လျှောက်တွင် ရရှိခဲ့ကြသည်။

သက်၊ နာဂ၊ ချင်းတို့ ရွှေ့ပြောင်းရာလမ်း

အနောက်ဘက်ကြောင်း လိုက်သူတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြောက်ဘက် အစွန်လောက်သို့ ရောက်သောအခါ ယခု မြန်မာ

နိုင်ငံနှင့် တိဗက်ပြည်တို့၏ စပ်ကြားလောက်မှ အနောက်ဘက်သို့ လမ်းခွဲကာ ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ်၏ လက်တက် တစ်ခုဖြစ်သော လူဟစ်မြစ်ကြောင်းကို လိုက်ခဲ့ကြ၏။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနောက်မြောက်ဘက်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုဒေသရှိ တောင်ကြားလမ်းများကိုလိုက်၍ ယခု မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ အနောက်မြောက်ဘက်မှ ဝင်လာခဲ့ကြသည်။ ယင်းတိုင်းရင်းသားတို့တွင် ယခင်ကဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း သက်အစု၊ နာဂအစုနှင့် ချင်းအစုများ ပါဝင်ခဲ့ကြ၏။

မူလက သက်တို့သည် ယခုမဏိပူရပြည်မှ အရှေ့ဘက် ဧရာဝတီမြစ်အထိ ပျံ့နှံ့နေခဲ့ကြဟန်တူ၏။ နာဂတို့ ရောက်လာသောအခါ မဏိပူရရှိ သက်တို့သည် အရှေ့ဘက်ရှိ သက်တို့နှင့် အဆက်ပြတ်ခဲ့ကြဟန်တူ၏။ နာဂအများစုသည် အနောက်ဘက် အာသံပြည်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ချင်းအစုဝင်များ ဝင်လာသောအခါ သူတို့သည် ချင်းတွင်းမြစ်ကြောင်းကို လိုက်ခဲ့ကြ၏။ ချင်းအစုဝင်များ ဝင်ရောက်လာ၍ ချင်းတွင်းမြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက်နှင့် အနောက်ရိုးမကို စိုးမိုးလာသဖြင့် နာဂတို့သည် အနောက်ဘက်သို့ တိုး၍ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသည်။ အနောက်နှင့်အရှေ့တွင် ရှိနေသော သက်အစုဝင်တို့မှာလည်း ပို၍ ဝေးကွာသွားခဲ့ကြရ၏။

လောလော၊ ကရင်

အရှေ့ဘက်ကြောင်း လိုက်သူတို့အနက် အရှေ့ဘက် အစွန်ကျသော သူတို့သည် ယန်စီမြစ်အတိုင်းလိုက်၍ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ယူနန်နယ် အရှေ့မြောက်ပိုင်းသို့ ရောက်သွားကြ၏။ ဤသူတို့မှာ လောလော အစုဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။ အလယ်ကျသော မဲခေါင်မြစ်နှင့် သံလွင်မြစ်တို့ကို လိုက်သူတို့တွင် ကရင်အစုဝင်များ

ပါကြ၏။ သူတို့သည် သံလွင်မြစ်အတိုင်း လိုက်၍ ရှမ်းပြည်
တောင်ပိုင်းတွင် အနောက်သို့ချိုးကာ ယခု မိုးမြန်မယ်၊ ကယား
ပြည်နယ်နှင့် ယခု ကရင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းအထိ ရောက်ခဲ့ကြ၏။
သူတို့သည် အခွင့်သာလျှင် သာသလို စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း မြေပြန့်
သို့ ဆင်းသက် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

ပျူ

သံလွင်မြစ်ကြောင်းကို လိုက်သူတို့အနက် အချို့သည်
ယူနန်နယ် အနောက်ပိုင်းသို့ ရောက်လာသောအခါ တပိန်ရွှေလီ
မြစ်ကြောင်းတို့ကိုလိုက် ၍ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းသို့ ဆင်းခဲ့ကြသည်။
ယင်းတို့အနက် ရှေးအကျဆုံး ဟု ယူဆရသူတို့မှာ ဗိဿနိုးမြို့ကို
တည်ထောင်ခဲ့သော ပထမ ပျူနိုင်ငံသား ပျူများ ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု
ဆိုနိုင်၏။ သရေခေတ္တရာကို တည်ထောင်သော ပျူ ဒုတိယ
အသုတ်သည်လည်း ဤလမ်းများကိုပင် လိုက်ခဲ့ကြသည်ဟု ယူဆ
ဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။ ရောက်နှင့်ပြီးသော သက်တို့နှင့် တွေ့ထိ
ခဲ့ကြဟန် တူ၏။ သို့သော် ထိုစဉ်က မြောက်ဘက်ပိုင်းသို့
ပိုရောက်နေသော သက်တို့ကို ရှောင်ကွင်းကာ တောင်ဘက်သို့
ဆက်လက်ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

မောစော(နာခီ)များ

အလယ်ကြောင်း သံလွင်မြစ်ကို လိုက်သူတို့တွင်
ရှေးဟောင်း မြန်မာများလည်း ပါကြ၏။ မောစောများလည်း
ပါကြ၏။ မောစောတို့သည် မိမိ တို့ကိုယ်ကို နာခီဟုခေါ်ကြ၏။
ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ အကြောင်းကိုကား ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။
မောစော(နာခီ)နှင့် အရှေ့ဘက် လောလောတို့သည် နန်စော

ပြည်ထောင်စုတွင် ပါဝင်သူများ ဖြစ်ကြ၏။ ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ နန်စောမှ ထွက်ခွာရွှေ့ပြောင်းသောအခါတွင် ထိုအနွယ်တူ လူမျိုးတို့သည် နန်စော၌ပင် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။

ရှေးဦးမြန်မာများ

ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့အနက် သံလွင်မြစ် အနောက်ဘက် ဧရာဝတီ မြစ်များတစ်စု၊ တမိုင်မြစ်များ၊ ထိုနောက် မေခမြစ်နှင့် လက်တက်များကို လိုက်၍ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့သူများ ရှိခဲ့သည်။ ဤအကြောင်းကိုလည်း ပြီးခဲ့သည့် အခန်းတွင် ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဤလူစုများကို ရှေးဦးမြန်မာများဟု ခေါ်သည်။ သူတို့သည် သက်နိုင်ငံကို ဖောက်ထွင်း ရှောင်ကွင်းခြင်း မပြုနိုင်၍ ဧရာဝတီ မြစ်ကြောင်းတွင် ဗန်းမော်ခရိုင်လောက် အထိသာ ရောက်ခဲ့ကြ၏။ ယင်းတို့တွင် မရူ၊ လရူ၊ အဇီမိုင်းသာနှင့် ဖွန်းခေါ် တိုင်းရင်းသားများ ပါကြသည်။

အထက် ဖော်ပြချက်တို့မှာ အေဒီ ၇ ရာစုနှစ်များအထိ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြောက်ဘက် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ရှေးဟောင်းလူတို့ ရွှေ့ပြောင်းရောက်ရှိခဲ့ပုံကို သမိုင်းဖြစ်စဉ်နှင့် သူတို့လက်ရှိ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ပုံတို့အရ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

နန်စောသို့ ရှေးဟောင်းမြန်မာများ ရောက်လာပုံ

ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့သည် အေဒီ ၇ ရာစုနောက်ပိုင်းတွင် နန်စော ဒေသသို့ ရောက်ရှိလာပုံကို အကျဉ်းအားဖြင့် ဆက်လက် ဖော်ပြလိုပေသည်။ အထက်တွင် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း တိဗက်နိုင်ငံ နှင့် ထန်တရတ်တို့သည် ၇ ရာစုနှစ်များ အလယ်လောက်တွင် အပြိုင်အဆိုင် တန်ခိုးကြီးလာခဲ့ကြ၍ အာရှအလယ်ပိုင်းကို

ကြီးစိုးနိုင်ရေးအတွက် အပြန်အလှန် စစ်ဆင်နှံ့ခဲ့ကြ၏။ ဤအချိန်လောက်မှာပင် ယူနန်နယ် အနောက်ပိုင်း၌ နန်စောနိုင်ငံတန်ခိုး ကြီးလာခဲ့၏။ ကော်လောဖွင့်မင်း လက်ထက်တွင် အင်အားအကြီးဆုံး ဖြစ်သည်။ တိဗက်သည်လည်းကောင်း၊ ထန်တရတ်တို့သည်လည်းကောင်း စစ်အင်အားတစ်ခုဖြစ်သော နန်စောကို မိမိတို့ဘက်သို့ပါအောင် အပြန်အလှန် သိမ်းသွင်းခဲ့ကြ၏။ ဤသို့ဖြင့် နန်စောသည် ပထမ တရတ်ဘက်ကပါခဲ့သည်။ ကော်လောဖွင့်လက်ထက်တွင် တိဗက်နှင့်ပေါင်း၍ တရတ်ကို တိုက်သည်။ ယီမိုယွန်လက်ထက် နောက်ပိုင်းတွင် တရတ်ဘက်သို့ပါ သွား၍ တိဗက်ကို တိုက်ပြန်သည်။ ယီမိုယွန်ကို ဆက်ခဲ့သော မင်းတို့လက်ထက်များတွင် တိဗက်ဘက်သို့ ပြန်ရောက်ခဲ့ပြန်သည်။ အေဒီ ၈၂၂ တွင် တိဗက်နှင့် တရတ်တို့ စစ်ပြေငြိမ်းလိုက်သောအခါ နန်စောတစ်နိုင်ငံတည်း တရတ်ကို ဆက်၍တိုက်သည်။ အာရှအရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ နိုင်ငံများကိုလည်း တိုက်ခဲ့သည်။

သုံးပွင့်ဆိုင် ပဒေသရာဇ်စစ်

ဤကဲ့သို့ ပထမ တိဗက်နှင့်တရတ် နှစ်ပွင့်ဆိုင် ပဒေသရာဇ်စစ်ပွဲများ ဖြစ်ကြသောအခါ ရှေးဟောင်းမြန်မာနှင့်အနွယ်တူ တိဗက်မြန်မာ စကားပြောသူတို့ ရွှေ့ပြောင်းရာ သံလွင်၊ မဲခေါင်နှင့် ယန်စီမြစ်ကြောင်းတို့ ယှဉ်မိရာ ဒေသတွင်လည်းကောင်း၊ ယင်းတောင်ဘက် ဒေသများတွင်လည်းကောင်း တိုက်ပွဲများကို ဆင်နွှဲခဲ့သဖြင့် ရှေးဟောင်းမြန်မာနှင့် အနွယ်တူတို့၏ ရွှေ့ပြောင်းမှုကို လျင်မြန်စေခဲ့သည်။ တစ်ဖန် နန်စောပါ ပါလာ၍ သုံးပွင့်ဆိုင် ပဒေသရာဇ်စစ်များ ဖြစ်လာသောအခါ သူတို့၏ရွှေ့ပြောင်းမှုသည် ပို၍ပင် လျင်မြန်လာခဲ့သည်။

ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့၏ ရွှေ့ပြောင်းမှု ခရီးအစဉ်မှာ တန်ခိုး ကြီးလာသော နန်စောကို ရှောင်ကွင်းနိုင်ရန် အနောက်ဘက် မှ ပန်း၍ ရွှေ့ပြောင်းသော ခရီးစဉ်ဖြစ်သည်။ နန်စောတို့ တန်ခိုး မကြီးမီကသော် လွတ်လပ်စွာ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သဖြင့် ရွှေ့ပြောင်းမှု၏ ရှေ့ပိုင်းသည် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ ယင်းမှတစ်ဆင့် မြန်မာ နိုင်ငံမြေပြန့်သို့ အေဒီ ၈ရာစုနှစ်များ လောက်ကတည်းက ရောက်ခဲ့ ဟန်တူ၏။ နန်စောမင်း ရှန်လော်ဖီလက်ထက် (အေဒီ ၇၁၃)တွင် မှင်ရှေစော အင်အားကြီးလာ၍ အနောက်ဘက်သို့ ပိုင်နက်ချဲ့ရန် တိုက်ခိုက်လာသောအခါ ရှေးဟောင်းမြန်မာ မင်းစောတစ်စုတို့သည် ရှေ့သို့ ဆက်လက် မရွှေ့ပြောင်းနိုင်တော့ချေ။ နန်စော လက်အောက် သို့ ရောက်၍ နန်စော ပဒေသရာဇ်တို့အတွက် အမှုထမ်းကြရ တော့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ရှေးဟောင်းမြန်မာ ရွှေ့ပြောင်းမှု အစဉ်တွင် နောက်ပိုင်း ရှိလူများနှင့် အလယ်ပိုင်းရှိ လူများသည် ယူနန်နယ် အနောက်ပိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတို့တွင် ရပ်တန့်ခဲ့ကြရ ခြင်း ဖြစ်သည်။ နန်စောနိုင်ငံတွင် ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ အရေးပါခဲ့ပုံ၊ သူတို့၏ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးဘဝနှင့် အဆင့်အတန်းတို့ကို ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ ထပ်မံဖော်ပြရန် မလိုတော့ပါ။ သူတို့သည် နန်စော၏ အရေးပါသော အင်အားစုဖြစ်သည်။ နန်စောစစ်များတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲ ခဲ့ကြသည်။ နန်စောနိုင်ငံ သမိုင်းကို ဖန်တီးရာတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။

တိုးတက်ရရှိခဲ့သော လူနေမှုအဆင့်

နန်စောတွင် နေစဉ်အတွင်း သူတို့သည် စစ်ရေး၊ အုပ်ချုပ် ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး၊ စည်းကမ်း စသည်တို့ဘက်၌ အတွေ့အကြုံ အလေ့အထနှင့် နည်းလမ်းသစ်များကို ရခဲ့ကြသည်။

တိုးတက်မှုလည်း များစွာ ရှိခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် မြင်းကိုမွေး၍
 ကောင်းစွာ အသုံးချတတ်သူများဖြစ်သဖြင့် စစ်ရေးတွင် အခြား
 လူမျိုးစုများထက် များစွာ သာကြသူများ၊ စစ်ဆင်နည်းသစ်ကို
 ထွင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်ရေးကို အထိမခံ

ယီမိုယွန် လက်ထက် တိဗက်နှင့် အဆက်ဖြတ်၍ တရုတ်
 နှင့် ပေါင်းသည့် နိုင်ငံခြား ဆက်သွယ်ရေး ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။
 ပြည်တွင်း ဆက်ဆံရေးတွင်လည်း ပြောင်းလဲမှုရှိခဲ့သည်။ ယခင်က
 မဟာမိတ်ပြုခဲ့၍ တရုတ်တို့ကို တစ်ပူးတစ်ပေါင်းတည်း ခုခံ
 တိုက်ခိုက်ပေးခဲ့သော ရှေးဟောင်း မြန်မာအုပ်စုများကို မိတ်ဆွေ
 အဖြစ်မှ ရန်သူအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသဘော ထားကာ စတင်ဖိနှိပ်
 တိုက်ခိုက်ခဲ့သည် (အေဒီ ၇၉၄)။ ဗီဇကတည်းက လွတ်လပ်ရေးကို
 အထိမခံနိုင်သော ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့သည် ပဒေသရာဇ်စနစ်
 ပြင်းထန်စွာကြီးစိုးနေသော မိမိတို့ဒေသများကို စွန့်လွှတ်ကာ
 အခွင့်သာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မြန်မာနိုင်ငံ မြေပြန့်အတွင်းသို့
 ဆင်းသက် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသည်။ မြေပြန့်၏ ပူပြင်းသော
 ရာသီဥတုဒဏ်နှင့် နယ်သစ်တွင် ဘဝသစ် ထူထောင်ရေး အခက်အခဲ
 များကို ရင်မဆိုင်ဝံ့သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ နန်စောလက်မှ
 လွယ်ကူစွာ ရုန်းကန်ထွက်မြောက်ရန် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်
 လည်းကောင်း ရှေးဟောင်းမြန်မာအုပ်စု အချို့တို့သည် ကုန်းမြင့်
 ဒေသ၌ပင် ချန်နေရစ်ခဲ့ကြသည်။

ဤမျှဖြင့် ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့၏ မူရင်းဒေသရှိခဲ့သော
 ယဉ်ကျေးမှု အဆင့်အတန်းနှင့် နန်စောဒေသသို့ ရောက်လာခဲ့ပုံ
 အကြောင်းကို နိဂုံး ချုပ်လိုပါသည်။ ပထမ မေးခွန်းဖြစ်သော

နန်စောနှင့် ရှေးဟောင်းမြန်မာတို့ ယဉ်ကျေးမှု အမျိုးအနွယ် ဆက်သွယ်နေပုံကို ဖော်ပြသော အထောက်အထားများနှင့် မြန်မာ နိုင်ငံ မြေပြန့်သို့ ဆင်းသက်လာပုံတို့ကို ဖော်ပြရန် လိုပါမည်။

ရှေးမြန်မာတို့ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မြေပြန့်သို့

ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လာခြင်း

ရှေးမြန်မာတို့ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မြေပြန့်သို့ ဆင်းလာပုံ အကြောင်းကို မဆိုမီ နန်စောနှင့် ရှေးမြန်မာတို့ ယဉ်ကျေးမှု တစ်မျိုးတစ်နွယ် ဆက်စပ်နေပုံကို ထောက်ခံ ဖော်ပြသော အထောက်အထားများကို အနည်းငယ် ဖော်ပြလိုသည်။

နန်စောသည် တိဗက်မြန်မာ

သမိုင်းပညာရှင်တို့သည် ရှေးအခါက နန်စောနိုင်ငံနေ လူတို့မှာ ရှမ်း အမျိုးသားများ ဖြစ်ကြသည်။ တစ်နည်းဆိုသော် ထိုင် တရုတ် ဘာသာစကား အနွယ်ဝင်များ ဖြစ်ကြသည်ဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ နန်စောနိုင်ငံ၏ အချက်အခြာဖြစ်သော တာလီ အိုင်ကြီးတစ်ဝိုက်သို့ ကွင်းဆင်း သုတေသနပြုခဲ့ကြသော သမိုင်း ပညာရှင်တို့က ဤဒေသတွင် ထိုင် တရုတ် ယဉ်ကျေးမှု အထောက် အထားများ၊ ထိုင်ရှမ်းတို့၏ ရှေးဟောင်းပစ္စည်း အထောက် အထားများ မတွေ့ခဲ့ကြသဖြင့် နန်စောတို့မှာ ထိုင် တရုတ် ဖြစ်နိုင်သည်ထက် တိဗက်မြန်မာ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဆိုခဲ့ကြသည်။ ခေတ်ပြိုင် တရုတ်အထောက် အထားများကို အသေးစိတ် သုတေသန ပြုသူတို့ကလည်း ယင်းအဆိုအမိန့်ကို ထောက်ခံကြသည်။ ယခု အခါတွင် အရှေ့ပိုင်း အာရှ သမိုင်းပညာရှင်အများစုက နန်စော နိုင်ငံ၏ လူများစုမှာ လောလော အစုဝင် ရှေးမြန်မာ စသည့်

တိဗက်မြန်မာများ ဖြစ်ကြ၍ အနည်းစုမှာ ထိုင် တရုတ် အနွယ်ဝင် များ ဖြစ်သည်ဟု လက်ခံထားကြပြီး ဖြစ်သည်။ ဤအချက်က အေဒီ ၈ရာစုလောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း လာသူတို့မှာ နန်စောနိုင်ငံသားတို့နှင့် တစ်မျိုးတစ်နွယ်တည်း ဖြစ်ကြောင်းကို ထောက်ခံနေပေသည်။

ယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာ တူညီချက်များ

အမျိုးအနွယ် တူရုံမျှဖြင့် ရှေးမြန်မာတို့သည် နန်စောနိုင်ငံဘက်မှ လာသည်ဟု တထစ်ချ မဆိုသာသေးပါ။ နန်စောနိုင်ငံသားတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ရှေးအစဉ်အလာတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းရောက် ရှေးမြန်မာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှု အစဉ်အလာတို့နှင့် တူညီသောအချက်များ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရ၍သာ နန်စောဘက်တွင် နေခဲ့သူများ၊ ယင်းဒေသက လာခဲ့သူများ ဖြစ်သည်ဟု အထောက်အထားချင်း၊ ကောက်ချက်ချင်း ဆက်စပ်၍ ယူနိုင်ပါသည်။

အမည်မှည့်ပုံတူခြင်း

နန်စောတို့သည် အမျိုးသားတို့၏ အမည်ကိုမှည့်ရာတွင် ဖခင်အမည်၏ နောက်ဆုံးစာလုံးကို သား၏အမည်တွင် ရှေ့ဆုံးစာလုံးအဖြစ် သုံးခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။ နန်စောသမိုင်းလာ နန်စောမင်းတို့၏ အမည်များကို လေ့လာလျှင် ဤအချက် ထင်ရှားသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ဥပမာ

လော်ရှဲန့်

ရှဲန့်လော်ဖီ

ဖီလော်ကော

ကောလော်ဖွင့်

ဖွင့်ကျာယီ

ယီမိုယွန်

စသည်ဖြင့် ဖခင်အမည် နောက်ဆုံးစာလုံးကို သားအမည် ရှေ့ဆုံး
စာလုံးအဖြစ် သုံးနှုန်းမှည့်ခေါ်ထား၏။

မြန်မာရာဇဝင်ကျမ်းတို့တွင် လာရှိသော ပျူစောထီးမင်း
၏ အနွယ်ဝင် တို့တွင်လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် အမည်
ပေးထားသည်ကို စိတ်ဝင်စားစွာ တွေ့ရ၏။ ယင်းအမည်တို့မှာ

ပျူစောထီး

ထီးမင်းယာဉ်

ယာဉ်မင်းပိုက်

ပိုက်သေည်လည်

သေည်လည်ကြောင်

ကြောင်တူရစ် တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ရှေးက အမည်မှည့်ခေါ်နည်း တူခဲ့သည်ကို ပိုမိုခိုင်လုံ
စေသောအချက် ရှိသေး၏။ မြန်မာတို့သည် ယင်းအမည် မှည့်သည့်
စနစ်ကို ယခုအခါတွင် မလိုက်နာကြတော့ပါ။ သို့သော် မြန်မာ
အစုဝင်များဖြစ်၍ ရှေးဦးမြန်မာများ ဖြစ်ကြသော ကချင်ပြည်နယ်
အရှေ့ပိုင်းနေ မရူနှင့် လရှိ တိုင်းရင်းသားတို့သည် ယနေ့တိုင်
ယင်းအမည် မှည့်သည့်စနစ်ကို လိုက်နာဆဲ ရှိကြသေးသည်။
မရူနှင့် လရှိတို့ ယနေ့တိုင် လိုက်နာသည့် ဤအစဉ်အလာက
ရှေးမြန်မာများ နန်စောတွင် နေခဲ့ကြောင်းကို ထောက်ခံနေသည်။
နန်စောနှင့် မြန်မာတို့ကို ဆက်စပ်ပေးထားသည့် ပေါင်းကူးတံတား
သဖွယ် ထင်ရှားစွာ တည်နေသော အစဉ်အလာ သမိုင်း အထောက်
အထား ဖြစ်ပေသည်။

မရူတိုင်းရင်းသား၏ အမျိုးဆက်တစ်ခုတွင် ဖအေနှင့်သား
တို့ အမည်ပေးပုံကို

တောင်ခွန်

ခွန်ကျင်း

ကျင်းလှမ်း

စသည်ဖြင့် အစဉ်အဆက် တွေ့ရ၏။ အလားတူပင် လရှိအမျိုးသား
တို့ကလည်း

လုံချန်

ချန်လန်း

လန်းတင့်

စသည်ဖြင့် ဂေါ်လမ်ဒေသဘက် မျိုးဆက်တစ်ခုတွင် အမည်ပေးထား
၏။ ထောဂေါဘက်တွင် တွေ့ရသော မျိုးဆက်တစ်ခု၏ အမည်တို့မှာ

ခန်းဗုမ်

ဗုမ်ယင်း

ယင်းတင့် စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

သမိုင်းဦးဒဏ္ဍာရီ တူခြင်း

သမိုင်းဦးဒဏ္ဍာရီတွင်လည်း နန်စောနှင့် ရှေးမြန်မာတို့မှာ
ထပ်တူထပ်မျှ ဖြစ်နေသည်။ ပျူစောထီးမင်း၏ ဒဏ္ဍာရီကို အသိ
များကြပါသည်။ နန်စောတို့၏ သမိုင်းဦး ဒဏ္ဍာရီမှာလည်း
ပျူစောထီးမင်း၏ ဒဏ္ဍာရီကဲ့သို့ပင် ဖြစ်၏။ အမည်တို့၏ အသံ
ထွက်များပင်လျှင် နီးစပ်စွာ တူညီနေသည်။ ဤတွင်လည်း
မရူတို့၏ သမိုင်းဦးဒဏ္ဍာရီသည် ပေါင်းကူးသဖွယ် နန်စောနှင့်

ရှေးမြန်မာကို ဆက်စပ်ပေးထားပြန်သည်။ မရူတို့၌လည်း ပျူစောထီးမင်း၏ စွန့်စားခန်း ဒဏ္ဍာရီရှိပေသည်။ ပျူစောထီးမှာ မရူတို့၏ ရှေးဦးမင်းဖြစ် သည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။

ဒုတိယဂန္ဓာလရာဇ်

အိန္ဒိယ ယဉ်ကျေးမှုသည် ပျူနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် နန်စောဒေသသို့ ရောက်ခဲ့ ၏။ ဗုဒ္ဓဝါဒလည်း ထွန်းကားခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် မိမိတို့သိခဲ့သော နန်စောနိုင်ငံ၏ အချက်အချာဒေသ တာလီအိုင်ကြီးတစ်ဝိုက်ကို ရှေးမြန်မာတို့သည် ဒုတိယဂန္ဓာလရာဇ်ဟု မှတ်သားလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဥတည်ဖွား

နန်စောမင်း ကောလော်ဖွဲ့ကို တိဗက်တို့က အရှေ့ဘက်ဧကရာဇ် (တင်တိ)ဟု လည်းကောင်း၊ ကောလော်ဖွဲ့၏မြေး ယီမိယွန်ကို နေထွက်ဘုရင် (ဂျီတင်ဝါင်)ဟုလည်းကောင်း ဘွဲ့မည်ပေးခဲ့၏။ မြန်မာတို့ကလည်း ဂန္ဓာလရာဇ် မင်းကို နေထွက်ဘုရင်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော ဥတည်ဖွားဟု သိမှတ်ခဲ့ကြ၏။ နောက်ပိုင်းတွင် တရုတ်ဘုရင်ကို ဤအမည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ် လာခဲ့ပေသည်။

မြင်းနှင့်ရှေးမြန်မာ

ထိုမှတစ်ပါး မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်ရှိ၍ ကာလကြာမြင့်စွာ နေထိုင်လာပြီးသည်တိုင်အောင် မြန်မာတို့သည် နန်စောတွင်နေကြသော မိမိတို့၏ ရှေးဘေးကြီး ဘိုးကြီးတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံနှင့် အစဉ်အလာတို့ကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းလိုက်နာခဲ့ကြသည့် အချက်ကလည်း ရှေးမြန်မာတို့ နန်စော၌ နေခဲ့ကြောင်းကို ထင်ရှားစေပေသည်။

မြင်း ဝေါဟာရ၏ ရင်းမြစ်

နန်စောတွင် ရှေးမြန်မာဝါင့်ကျတို့သည် မြင်းစီးသူရဲများ ဖြစ်၏။ မြင်းကို မွေးမြူသည်။ မြတ်နိုးသည်။ နိုင်နင်းစွာ စီးနိုင်သည်။ စစ်ဆင်မှုတွင် နည်းဗျူဟာကို ပြောင်းစေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းရှိ ယနေ့ တိုင်းရင်းသား အများစုတို့ အသုံးပြုနေသော မြင်းအတွက် ဝေါဟာရမှာ မရန်း (မြင်း=မ+ရင်း။ ရင်းတွင် 'င်း'သည် ရှေးက အင်းသံ မထွက်ဘဲ အန်းသံ ထွက်ခဲ့သည်။) ဟူသော ရှေးမြန်မာဝေါဟာရနှင့် လွန်စွာ အသံ နီးစပ်သည်။ ချင်းအမျိုးသား အချို့က ရန်းဟုခေါ်၏။ ကချင်က ဂုမ်ရန်းဟုခေါ်၏။ ရှေးကျသော မွန်ခမာအနွယ် ဝင် ပလောင်၊ ဝ၊ ယင်းစသော တိုင်းရင်းသားတို့၏ မြင်းအတွက် ဝေါဟာရ တို့မှာလည်း မရန်းမှသက်သော ဝေါဟာရများ ဖြစ်ကြသည်။ ဤသည်တို့က မြန်မာနှင့်မြင်း ဆက်စပ်နေမှု ရှေးကျလှချက်ကို ဖော်ပြနေပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းတွင် သူရဲကောင်းဆိုလျှင် မြင်း နှင့် ခွဲမရ။ ကျန်စစ်သား၊ အလောင်းစည်သူ၊ တပင်ရွှေထီး စသည့် မင်းတို့၏မြင်းများ၏ စွမ်းရည်ကို အသားပေးဖော်ကြ၏။ မြင်းကို အရေးပေး၍ အခမ်းအနားများပင် ဆင်ယင် ခင်းကျင်းခဲ့ကြ၏။ မြင်းရေး ၃၇ ပါး၊ မြင်းခင်းသဘင်၊ ဂူလီပွဲ စသည်တို့ကို ထောက်ထားနိုင်၏။ အထူးသဖြင့်မြို့မည်များကိုပင် မြင်းကို အကြောင်းပြု၍ မှည့်ခေါ်ခဲ့ကြ၏။ ဥပမာ မြင်းစိုင်း၊ မြင်းခုံတိုင်၊ မြင်းမူ စသည်များကို သတိပြုမိကြပါမည်။

စောနှင့်စိုး ဒေါဟာရ

နန်စောတွင်ရှိစဉ်က ရှေးမြန်မာမျိုးတူစုတို့သည် မိမိတို့၏ အကြီးအကဲကို မင်း၊ မင်းစော၊ စော၊ စိုး စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြ၏။ ယင်းအစဉ်အလာသည် ပုဂံခေတ်၊ အင်းဝခေတ်တိုင် ဆက်လက်၍ ရှိလာ ခဲ့ပေသည်။ အနော်ရထာမင်းစော၊ စောလူမင်း၊ မိဖုရားစော၊ စိုးမင်း ကိုယ်တော်ကြီး၊ စိုးသား မင်းသား စသည်တို့မှာ သာဓက အချို့မျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

ခြေတံရှည်အိမ်နှင့် ခေါင်းပေါင်းနီ

နန်စောတွင် ရှိခဲ့စဉ်က ခြေတံရှည်အိမ်များနှင့်နေသည့် ဓလေ့ကို မြေပြန့်သို့ ရောက်သောအခါတွင်လည်း ဆက်လက် လိုက်နာခဲ့ကြသည်။ နန်စောတွင် ရှိခဲ့စဉ် မိမိတို့အိမ်၌ ဥဒေါင်းများကို အမြတ်တနိုး မွေးမြူခဲ့ကြ၏။ မြေပြန့်သို့ ရောက်သောအခါ ဥဒေါင်းသည် မွန်မြတ်သော အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာ တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ နန်စောတွင် ရှိခဲ့စဉ်က အမျိုးသားတို့သည် ဆံကို ထုံးကာ ပဝါနီပေါင်း၍ အမြိတ်စကို နောက်တွင် ဟန်ပေးကာ ချထားသည်။ ဤဆင်ယင်မှုမျိုးကို မြေပြန့်တွင် အချို့နေရာ၌ ယနေ့တိုင် လိုက်နာလျက်ရှိကြသေးသည်။ အထောက်အထားများ ပြနိုင်သော အခြားတူညီချက် အများပင် ရှိပေသေးသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းပြချက်တို့လောက်နှင့်ပင် ရှေး မြန်မာနှင့် နန်စောတို့ ဆက်စပ်ခဲ့ပုံသည် ကောင်းစွာထင်ရှားနေပြီ ဟု ထင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လာပုံ

နန်စောနိုင်ငံမှ မြန်မာနိုင်ငံဘက်သို့ မည်သည့်အကြောင်းများကြောင့် ရှေးမြန်မာတို့ ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့ရသည်ကို ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းကြရာတွင် လမ်းခရီး၌ ကျန်နေရစ်ခဲ့သော သို့မဟုတ် ချန်နေရစ်ခဲ့သော မြန်မာအစုဝင် မျိုးတူစုတို့ ယနေ့နေထိုင်ရာ ဒေသများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပျံ့နှံ့နေပုံတို့ကိုထောက်၍ ရှေးမြန်မာတို့ ရွှေ့ပြောင်းလာခဲ့သည့်လမ်းကို ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။ ဤတွင် မြန်မာအစုဝင်တို့ ယနေ့ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ပုံကို လေ့လာသိရှိထားရန် လိုပါမည်။

မြန်မာအစုဝင်တို့ ပျံ့နှံ့နေပုံ

မြန်မာအစုဝင် စကားတို့ကို ရှေးဦးမြန်မာစကားများ (ဖြစ်သော မရူ၊ လရီ၊ ဇီး၊ မိုင်းသာနှင့်ဖွန်းများ)၊ အသံကွဲ မြန်မာစကားများ (ဖြစ်သော တောင်ရိုး၊ အင်းသား၊ ခနု၊ ယော၊ ချောင်းသား၊ ရမ်းဗြဲ၊ ရခိုင်၊ အနောက်ဘက်သား၊ ထားဝယ်၊ မြိတ်စကားများ)နှင့် အများသုံး မြန်မာစကားဟူ၍ သုံးပိုင်း ခွဲခြားလေ့လာနိုင်ပါသည်။

ရှေးဦးမြန်မာစကားပြောသူများ

မရူစကားပြောသူတို့ကို ကချင်ပြည်နယ် အရှေ့ပိုင်း မေခမြစ်ဝှမ်းတွင်လည်းကောင်း၊ လရီစကားပြောသူတို့ကို မရူတို့၏ တောင်ဘက် ဆဒုံ၊ ဆမား ဒေသများတွင်လည်းကောင်း၊ ဇီးစကားပြောသူတို့ကို လရီတို့၏ တောင်ဘက် ဗန်းမော်ခရိုင်မြောက်ပိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ မိုင်းသာစကား ပြောသူတို့ကို ယူနန်အရှေ့ပိုင်း တပိန်မြစ်ဝှမ်းနှင့် ဗန်းမော်ခရိုင်တွင် လည်းကောင်း၊ ဖွန်း စကား

ပြောသူတို့ကို မြစ်ကြီးနားနှင့် ဗန်းမော်ခရိုင်တို့ဆုံရာ ကျောက်တွင်း
ခေါ် ဧရာဝတီ ပထမမြစ်ကျဉ်း တစ်ဝိုက်တွင် လည်းကောင်း
အသီးသီး တွေ့ရပါသည်။ ဇီး၊ လရီ၊ မရူအချို့ကို မြန်မာ နယ်စပ်
တစ်လျှောက် တရုတ်ပြည်ဘက်တွင်လည်း တွေ့နိုင်၏။ မရူ
အချို့မှာ မြစ်ငယ်မြစ်ဖျား ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ဘော်တွင်း
ဒေသ တစ်ဝိုက်သို့ ရောက်နေကြပေပြီ။

အသံကွဲ မြန်မာစကားပြောသူများ

အသံကွဲ မြန်မာစကားကိုပြောသော တောင်ရိုး၊ ဓနနှင့်
အင်းသားတို့ကို တောင်ကြီးခရိုင် မြေလတ်ဒေသတွင် တွေ့ရသည်။
ဓနတို့မှာမူ ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၏ အနောက်စွန် တစ်လျှောက်
မြောက်ဘက် မေမြို့မြို့နယ်မှ တောင်ဘက် မြေလတ်ဒေသအထိ
ပျံ့နှံ့နေကြ၏။

ချန်နေရစ်ခွဲသူများ

ဆိုခဲ့သော ရှေးဦးမြန်မာစကားပြောသူ မရူ၊ လရီ၊ ဇီး၊
မိုင်းသာနှင့် ဖွန်းတို့မှာ လမ်းခရီးတွင် ကျန်နေခဲ့သူများ ဖြစ်ကြသည်။
တစ်ချိန်က သူတို့သည် ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက် ဆင်း
လာရန် ကြိုးစားခဲ့ဟန် တူ၏။ တကောင်းခေါ် သင်းတွဲကို ဗဟို
ပြု၍ နေထိုင်ကြသော သက်တိုင်းရင်းသားတို့ အင်အားနှင့်
ထုထည်ကို မထိုးဖောက်နိုင်သဖြင့် ဧရာဝတီမြစ် အထက်ပိုင်း
(ဗန်းမော်အထက်)တွင် သောင်တင်နေခဲ့ဟန်တူ၏။

အသံကွဲ မြန်မာစကားပြောသူ တောင်ရိုး၊ ဓနနှင့် အင်းသား
တို့မှာမူ ရှမ်းကုန်းမြင့်မှ မြေပြန့်သို့ ဆင်းခါနီးမှ မလိုက်လိုဘဲ
နေရစ်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ကုန်းမြင့်တွင် အနေကြသူတို့သည်

အထူးသဖြင့် ပေသုံးထောင် အမြင့်တွင်ရှိသော နှင်းခဲကြောင်း၏ အထက်တွင် နေသူတို့သည် ဖြစ်နိုင်ပါက မြေပြန့်သို့ မဆင်းလိုကြပေ။

ရှေ့သို့ဆက်၍ ပြန့်ပွားသူများ

မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်စွန်နှင့် တောင်စွန်သို့ ရောက်နေကြသော အသံကွဲ မြန်မာစကား ပြောသူတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း မြေပြန့်သို့ ရောက်ပြီးမှ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ရှေးအခါကပင် ဆက်လက် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့သူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဝင်လာရာ ခရီးစဉ်

မြန်မာအစုဝင်တို့ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိနေသည့် နေရာတို့ကို ထောက်၍ ရှေးမြန်မာများ ဝင်ရောက်လာရာ ဆက်လက် ရွှေ့ပြောင်းရာလမ်းကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ နန်စောနိုင်ငံတွင် ယူနန်အနောက်ပိုင်းမှ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ယင်းမှ တစ်ဆင့် မြစ်ငယ်မြစ်ကြောင်းကိုလိုက်၍ တောင်ဘက်မြေလတ်ဒေသ၊ ယင်းမှ တစ်ဆင့် အနောက်ဘက် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့် အခြေရှိ ကျောက်ဆည် ခရိုင်အတွင်းသို့ ဇော်ဂျီနှင့်ပန်းလောင်မြစ်ကြောင်းများကို လိုက်၍ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

အနောက်နှင့်တောင်ကို ရှောင်ခဲ့ရသည့်အကြောင်း

ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းမှ အနောက်ဘက် ဧရာဝတီမြစ်ဆီသို့ အဘယ့်ကြောင့် မရွှေ့ခဲ့သနည်းဟု စောဒကတက်ရန် ရှိ၏။ ဤခရီးကို မလိုက်နိုင်ခဲ့သည့် အကြောင်းနှစ်ရပ်ရှိသည်ဟု ယူဆသည်။ ပထမ အကြောင်းမှာ ကုန်းမြင့်တောင်တန်းများ၍ လမ်းခရီး မသာသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအကြောင်းမှာ

သူတို့ဆင်း၍ နေရာယူမည့် ဧရာဝတီနှင့်ချင်းတွင်း မြစ်နှစ်သွယ် စပ်ကြားတွင် သက်တို့ရောက်နှင့်နေပြီဖြစ်ရုံသာမက ထုနှင့် ထည် နှင့် ရှိနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြေလတ်ဒေသသို့ ရောက်ပြီးနောက် အဘယ်ကြောင့် တောင်ဘက်သို့ ဆက်လက်ရွှေ့ပြောင်းခြင်း မပြုသနည်းဟုလည်း စောဒကတက်လိုက် တက်နိုင်ပါသေးသည်။ ဤတွင်လည်း အကြောင်းနှစ်ခု ရှိသည်။ မြေလတ်ဒေသ၏ တောင်ဘက်တွင် လူဦးရေများများကို ထောက်ပံ့ ကျွေးမွေးထားနိုင်မည့် စိုက်ပျိုး နိုင်သော မြေပြန့်မရှိခြင်းနှင့် ထိုဒေသတွင် တောင်သူနှင့် အခြား ကရင်အမျိုးသားများ ရောက်နှင့်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။

ကျောက်ဆည်ဒေသ၏ ထူးခြားချက်များ

မြေလတ်ဒေသ၏ အနောက်ဘက် ကျောက်ဆည် မြေပြန့် ဒေသမှာ—

- (၁) ပျူနိုင်ငံ ပျက်ပြီးစဖြစ်၍ အုပ်ချုပ်မှု၊ စည်းရုံးမှု အခိုင်အမာ မရှိ။ ကာလပျက်သည့် အချိန်ဖြစ်၍ ဝင်ရောက်လာသူ တို့ကို ထိထိရောက်ရောက် ခုခံနိုင်စွမ်း မရှိ။
- (၂) ရှမ်းကုန်းမြင့်မှ ဤဒေသသို့ဆင်းရန် လမ်းခရီးမှာ အခြား လမ်းများထက် ပို၍ လွယ်ကူသည်။
- (၃) ဤဒေသတွင် ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သောသူတို့သည် တူးမြောင်း များ ဖောက်ကာ ရေသွယ်၍ စပါးစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်နေပြီး ဖြစ်၍ စားရေရိက္ခာ ပေါများသည်။

(၄) ဤသို့ တူးမြောင်းများဖြင့် ရေသွယ်စိုက်ပျိုးကြသဖြင့် စိမ်းလန်း စိုပြည်ကာ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အခြားဒေသများ လောက် ပူပြင်းခြင်း မရှိ။ သမသော ရာသီဥတု ရှိသည့် ကုန်းမြင့်မှ ဆင်းလာသူတို့အတွက် ပူပြင်းသော မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းဒေသတွင် ဤဒေသသည် အခြားအခြားသော ဒေသတို့နှင့်စာက အသင့်တော်ဆုံးနှင့် အသက်သာဆုံးဒေသ ဖြစ်သည်။

ရှေးမြန်မာတို့ သိပြီးသောဒေသ

နန်စောတပ်တို့နှင့်အတူ အောက်မြန်မာနိုင်ငံထိ ချီတက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသော ရှေးမြန်မာတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်း အခြေအနေကို သိထားပြီးဖြစ်၍ ဤကျောက်ဆည်ခရိုင်ကို မိမိတို့အတွက် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရန် အသင့်တော်ဆုံးဒေသဖြစ်ကြောင်း သိရှိရွေးချယ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ဟန် တူပေသည်။ အခြားသင့်တော်သော ဒေသတစ်ခု ရှိသေး၏။ ယင်းဒေသမှာ ကျောက်ဆည်ခရိုင်မှာ ကဲ့သို့ပင် တူးမြောင်းများဖြင့် ရေသွယ်စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်သော မင်းဘူးခရိုင်ဖြစ်သည်။ ကျောက်ဆည်ခရိုင်ကိုရ၍ ဧရာဝတီမြစ်ကို ဖြတ်ကျော်ပြီးမှ ပူပြင်းလှသော မိုးနည်းရေရှား မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းတွင် ကျောက်ဆည်ကဲ့သို့ စိမ်းလန်းစိုပြည်၍ အပူဒဏ်နည်းသော မင်းဘူးခရိုင်သို့ ရောက်နိုင်ပေမည်။

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း ကျောက်ဆည်နှင့် မင်းဘူးဒေသများသို့ ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ပြီးနောက် ယင်းဒေသတို့မှတစ်ဆင့် ပျံ့နှံ့ခဲ့ကြပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ပုဂံမတညီမီ မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေ

ရှေးမြန်မာတို့သည် နန်စောနိုင်ငံ လက်အောက်ခံ ယူနန် နယ် အနောက်ပိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတို့မှ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း ဆင်းသက်လာခဲ့သည်ဟူသော အဆို ယုတ္တိတန် မတန်ကို အကျိုးအကြောင်းနှင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။

တောင်ပေါ် ကုန်းမြင့်သားများ ဖြစ်ခဲ့ခြင်း

ရှေးမြန်မာတို့သည် မူလက တောင်ပေါ်သားများ၊ ကုန်းမြင့် သားများ ဖြစ်ခဲ့ကြ၏။ ယခုခေတ် ပြည်ထောင်စု တိုင်းရင်းသား ကုန်းမြင့်သားများ ဖြစ်ကြသော ရှမ်း၊ ပအိုဝ်း၊ ပလောင်၊ ကချင်၊ ချင်း စသူတို့ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ ယနေ့မြေပြန့်ရှိ စကော ကရင် များနှင့် တောင်ပေါ်ရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသားတို့ အသွင်အပြင် ကွဲပြားနေသကဲ့သို့ပင် မြေပြန့်ရှိမြန်မာများနှင့် မြေလတ် ဒေသရှိ တောင်ရိုး တိုင်းရင်းသားတို့မှာ တောင်ပေါ်နှင့်မြေပြန့် ကွဲနေရာ ဒေသရှိသဖြင့် အသွင်အပြင် ခြားနားနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ မူလ ကသော် ကုန်းမြင့်သားများသာ ဖြစ်ခဲ့ကြ၏။ တစ်မျိုးတစ်နွယ်တည်း ဖြစ်၏။ အတူနေခဲ့သူများဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓ သာသနာ ထွန်းကားမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် ခေတ်ယဉ်ကျေးမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု တို့ကို ခံစားကြရသဖြင့် မြေပြန့်သားတို့သည် အရင်းအချာဖြစ်သော တောင်ပေါ်သားတို့နှင့် အသွင်အပြင် ကွာခြားနေသည်မှာ မှန်၏။ သို့သော် ထိုမြေပြန့်သားတို့သည် တောင်ပေါ်တွင် နေခဲ့စဉ်က ယုံကြည်လိုက်နာ ကျင့်သုံးခဲ့သော အစဉ်အလာ ဓလေ့ထုံးစံများကို အရေးတယူ လိုက်နာကျင့်သုံးနေဆဲပင်ရှိသည်။ လွယ်လင့်တကူ နှင့် စွန့်ပစ်ကြသည် မဟုတ်ချေ။ ယနေ့ မြေပြန့်သားတို့ လိုက်နာ

ကျင့်သုံးနေသော ရှေးဟောင်းစဉ်လာ ဓလေ့ထုံးစံတို့က ထို
မြေပြန့်သားတို့၏ ရှေးဘေးဘိုး တို့သည် တောင်ပေါ်ကုန်းမြင့်သား
များ ဖြစ်ခဲ့ကြောင်းကို အထင်အရှား ထောက်ခံနေပေသည်။

တိုင်းရင်းသားတို့ ရွှေ့ပြောင်းမှုမှာ သမိုင်း၏သဘာဝဖြစ်ရပ်

ကုန်းမြင့်တောင်ပေါ်သားများ မြေပြန့်သို့ ရွှေ့ပြောင်း
ဆင်းသက် နေထိုင်လာသည့် သမိုင်းဖြစ်ရပ်ကို လူမျိုးရေးအမြင်
နိုင်ငံရေးအမြင်တို့ဖြင့် သုံးသပ်ဖော်ပြတတ်သူများ ရှိသည်ကို
တွေ့ခဲ့ဖူးသည်။ တိုင်းရင်းသားတို့ကို သွေးခွဲလိုသောကြောင့် ယင်းသို့
ဖော်ပြလေသလောဟု ထင်မှားဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ်
မည်သည့်နိုင်ငံ၌မဆို ကုန်းမြင့်သားတို့ မြေပြန့်သို့ ဆင်းသည့်
ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်မှာ နိုင်ငံသမိုင်း၏ သဘာဝ ဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်၊ ဖြစ်ရိုး
ဖြစ်စဉ် တစ်ခုသာ ဖြစ်၏။

တောင်ပေါ်ကုန်းမြင့်တွင် တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း
မှာ စားရေရိက္ခာ ထုတ်လုပ်မှုတွင် အဓိကလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။
တောင်စွယ်တောင်စောင်းများတွင် သစ်တောများကို ခုတ်ထွင်
ရှင်းလင်းရသည်။ အခြောက်ခံပြီး မီးရှို့ရသည်။ ထို့နောက် စူးထိုး
စိုက်ရသည်။ တောင်ယာတစ်ခုတွင် နှစ်နှစ် သုံးနှစ်မျှသာ စိုက်ပျိုး
နိုင်သည်။ ထို့နောက် နေရာပြောင်း တောခုတ်ပြီး တောင်ယာသစ်
တည်ရပြန်သည်။ ဤတောင်ယာ စီးပွားရေးစနစ်သည် လူဦးရေ
များများကို ထောက်ပံ့ကျွေးမွေးထားနိုင်ခြင်း မရှိချေ။ လူဦးရေ
တိုးတက်များပြားလာလျှင် ထောက်ပံ့နိုင်သည်ထက် ပိုသော
လူတို့သည် ရေကြည်ရာ မြက်နုရာသို့ မလွဲမသွေ ရွှေ့ပြောင်းရသည်။
ကုန်းမြင့်ပေါ်ရှိ တောင်ပေါ်မှ တောင်ခြေသို့ဆင်း၍ ယင်းတောင်ခြေရှိ
မကျယ်လှသော တောင်ခြေမြေပြန့်များသို့ အလုအယက် ရွှေ့ပြောင်း

ခဲ့ကြသည်။ ထိုဒေသမျိုးမှာလည်း လူဦးရေ အမြောက်အမြားကို ထောက်ပံ့ကျွေးမွေးထားနိုင်သည် မဟုတ်ချေ။ လူဦးရေ များလာလျှင် တစ်ဖန်ရွှေ့ရချိန်ဦးမည်။ ကုန်းမြင့်အခြေရှိ များစွာကျယ်ဝန်းသော မြစ်ဝှမ်းဒေသတို့တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှု ရှိသည်။ မိုးကောင်းရေနှင့် စိုက်သည်လည်းရှိသည်။ မြောင်းသွယ်ရေသွင်း၍ စိုက်သည် လည်းရှိသည်။ ဤလယ်စပါး စိုက်ပျိုးမှုသည် လူဦးရေ အမြောက်အမြားကို ထောက်ပံ့ ကျွေးမွေးထားနိုင်သည်။ လူဦးရေ များသည်ထက်များလာလျှင် မြေပြန့်သို့ ဆင်းရတော့သည်။ ဤသို့ ဖြင့် မြစ်ဝှမ်းမြေပြန့်သည် တောင်ပေါ်ကုန်းမြင့်သားတို့ကို သမိုင်းခေတ် တစ်လျှောက် ဖိတ်ခေါ်လာခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်ဖြစ်သည်။

ရှေးပျူတို့သည် တောင်ပေါ်သားများ ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြေပြန့်သို့ ဆင်းပြီးနောက် တိုင်းပြည်နိုင်ငံ ထူထောင်နိုင်သည်အထိ တိုးတက်ခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် သူတို့သည် ထင်ရှားသော သမိုင်းကဏ္ဍ တစ်ခုကို ဖွင့်ခဲ့ကြ၏။ ယခု ရှေးမြန်မာတို့ မြေပြန့်သို့ ရွှေ့ပြောင်း ဆင်းသက်လာကြ ပြန်သည်။ ရှေးမြန်မာတို့ ရောက်ပြီးနောက် ရှမ်း၊ ကချင် စသော တိုင်းရင်းသားများ မြေပြန့်သို့ ဆင်းသက်လာခဲ့ကြသည်။ ဤ ပျူ၊ မြန်မာ၊ ရှမ်း၊ ကချင် စသည့် တိုင်းရင်းသားတို့ မြေပြန့်သို့ ဆင်းသက်လာခြင်းတို့မှာ သမိုင်း၏ သဘာဝဖြစ်စဉ်၊ သာမန်ဖြစ်စဉ်များသာ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားတို့ မြေပြန့်သို့ ဆင်းသက်လာမှုကို လူမျိုးရေးအမြင်၊ နိုင်ငံရေးအမြင်နှင့် မရှုမြင်သင့်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ပထမဆင့် မြေလတ်ဒေသ

မြန်မာနိုင်ငံ မြစ်ဝှမ်းမြေပြန့်နှင့် အစပ်ဖြစ်သော အရှေ့နှင့် အရှေ့ဘက်မြောက်ကုန်းပြင်မြင့်တွင် နေခဲ့စဉ်က ရှေးမြန်မာတို့သည်

လူဦးရေ တိုးတက်ခဲ့ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ အေဒီ ရှစ်ရာစု နောက်ပိုင်းတွင် နန်စောမင်း ယိမိုယွန်သည် ရှေးမြန်မာများကို နန်စောနိုင်ငံ အရှေ့စွန်းသို့ အတင်းနယ်ပြောင်းခဲ့ခြင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ ရှေးမြန်မာတို့ကို တိုက်ခိုက် ဖိနှိပ်လာခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ရှေးမြန်မာအများစုသည် နန်စောနိုင်ငံ မိမိတို့ နေထိုင်ရာ ဒေသတို့ကို စွန့်ခွာ၍ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ယခု တောင်ကြီးခရိုင် မြေလတ်ဒေသသို့ ပထမတစ်ဆင့် ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင် လာခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်၏။

မြေပြန့်မရောက်မီ ရှိခဲ့သော အရည်အသွေးများ

ကုန်းမြင့်၌ နေထိုင်ခဲ့စဉ်ကတည်းကပင် ရှေးမြန်မာ တို့ သည် လယ်ယာ စိုက်ပျိုးမှုအတတ်၊ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးမှုအတတ်တို့ကို တတ်သိကြပြီး ဖြစ်သည်။ မျိုးတူစုအလိုက် နေထိုင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ မျိုးတူစု အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီမံခန့်ခွဲရေးတို့ကို ပြုလုပ်လာခဲ့သူများ ဖြစ်သည်။ တိုက်ရေးခိုက်ရေးတွင် ရဲစွမ်းသတ္တိ ရှိသည်။ စွန့်စားသည်။ ကျွမ်းကျင်လိမ်မာသည်။ လေး၊ လှ၊ ဒိုင်း တို့ကို ကျင်လည်ထိရောက်စွာ သုံးနိုင်သည်။ မြင်းကိုမွေး၍ နိုင်နင်းစွာ အသုံးချတတ်သဖြင့် လျင်မြန်စွာ ရွှေ့ပြောင်းစစ်ထိုး နိုင်သည်။ ဤအချက်တွင် အခြားလူမျိုးတူစုတို့ထက် သာသည်။ နန်စောတပ်မတော် ကပင် ရှေးမြန်မာ မြင်းတပ်တို့ကို အထူး အားကိုးရကြောင်း စစ်ပွဲများတွင် တပ်ဦးမှ စစ်ထိုးစေခဲ့ကြောင်း၊ နန်စောတို့အတွက် အောင်ပွဲများကို ယူပေးခဲ့ကြောင်း ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ဤအရည်အသွေးများအပြင် ကြံ့ခိုင်သန်မာသော ကာယ ဗလနှင့် ပြည့်စုံသူများလည်း ဖြစ်သည်။

ဒုတိယဆင့် ကျောက်ဆည်ဒေသ

ဤအရည်အသွေးများရှိသော ရှေးမြန်မာတို့သည် အခွင့်အရေးကောင်း အခြေအနေကောင်းများ ပေးလာသောအခါ ဒုတိယအဆင့် ရွှေ့ပြောင်းမှုအဖြစ် မြေလတ်ဒေသ၏ အောက်ကုန်းမြင့်အခြေတွင်ရှိသော ယခု ကျောက်ဆည်ခရိုင်ဒေသသို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ဆင်းလာကြရာတွင် အလုံးအရင်းနှင့်၊ အင်နှင့်အားနှင့် တစ်ဟုန်တည်း ဆင်းလာခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။ စနစ်တကျ တင်ကြိုပြင်ဆင်၍ စစ်တစ်ခုကို ဆင်နွှဲသည့်နယ် အစီအစဉ်နှင့် ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက် သိမ်းပိုက် နေထိုင်လာခြင်းမျိုး ဖြစ်ဟန်တူသည်ဟု ယူဆသည်။ ယင်းသို့ ဝင်ရောက်လာသည့် ကာလမှာ ပျူနိုင်ငံပျက်စီးစကာလ (အေဒီ ၈၃၂ ခန့်) ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသည်။

ပုဂံတည်နှစ်နှင့် ဟပ်မိနေခြင်း

ဤကာလ ခန့်မှန်းမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာ ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် လာရှိသော အချက်တစ်ချက်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည်။ ယင်းအချက်မှာ ပျဉ်ပြားမင်းသည် ပုဂံမြို့ကို

* ဤကာလအရင်က မြန်မာနိုင်ငံမြေပြန့်တွင် ရှေးမြန်မာများ မရောက်သေးဟု မယူဆသင့်။ ၈ရာစုနှစ်များ နောက်ပိုင်းလောက်ကတည်းက တစ်မိမိမှတစ်ဖြည်းဖြည်းနှင့် ရောက်ခဲ့ကြပြီဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ နန်စော၏ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း စစ်ဆင်မှုတို့တွင်လည်း ရှေးမြန်မာစစ်သည်တို့ ပါဝင်ခဲ့ကြမည်သာဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း အခြေအနေတို့ကိုလည်း ရှေးမြန်မာတို့ အထိုက်အလျောက် သိကြပြီးဟုလည်း ဆိုနိုင်၏။

ကောဇာသက္ကရာဇ် ၂၂၁ တွင် တည်သည်ဆိုသောအချက် ဖြစ်သည်။ ခရစ်နှစ်နှင့်သော် အေဒီ ၈၄၉ ဖြစ်သည်။ မြေလတ်ဒေသမှ ကျောက်ဆည်ဒေသသို့ စစ်ဆင်ကာ ရွှေ့ပြောင်းလာသော ကာလကို အေဒီ ၈၃၀ ကျော်ဟုခန့်မှန်းလျှင် ဤရာဇဝင်လာ ပုဂံတည်နှစ်ကို ယုတ္တိရှိ၏ဟုယူဆလျှင် ရှေးမြန်မာတို့သည် ဒုတိယအဆင့် ရွှေ့ပြောင်း ပြီးနောက် ၁၅နှစ်သော ကာလအတွင်း ရောက်နှင့် ပြီးဖြစ်သော ရှေးမြန်မာများ၊ အခြားတိုင်းရင်းသားများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ပုဂံမြို့ကို အေဒီ ၈၄၉ တွင် ရှေးဦးလက်မွန် တည်ခဲ့သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရာ ဖြစ်ပေသည်။

အေဒီ ၉ ရာစု အလယ်ခန့် မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေ

ရှေးမြန်မာတို့ မြေပြန့်သို့ ဒုတိယအဆင့် ရွှေ့ပြောင်း လာချိန်၊ တစ်နည်းဆိုသော် ပုဂံကိုမတည်မီ ၂၅ နှစ် အနှစ် ၂၀ မျှသော ကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေသည် မည်သို့ ရှိလေသနည်း။ တိုက်ရိုက် အထောက်အထား အချို့နှင့် သွယ်ဝိုက် သော အထောက်အထားတို့ကို အခြေပြု၍ ယင်းကာလ မြန်မာ နိုင်ငံ၏ အခြေအနေမှာ ဤသို့ ရှိတန်ကောင်း၏ဟု ယူရ ပေသည်။

ရှိနှင့်ပြီး တိုင်းရင်းသားများ၊ မွန်ခမာအနွယ်ဝင်များ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မူရင်းလူများ ရှိခဲ့သည်။ ထိုလူတို့ နေထိုင်ရာသို့ မွန်ခမာအနွယ်ဝင်များ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ခရစ်နှစ် များ အစလောက်အထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြီးစိုးနေကြသူတို့မှာ ယင်း မွန်ခမာ အနွယ်ဝင်များဟု ယူဆရသည်။ တရုတ်စာပေ အထောက်အထား၊ ရှေးမြန်မာ ကျောက်စာ အထောက်အထား၊

ရှေးဟောင်းသုတေသနပစ္စည်း အထောက်အထား၊ ခေါမ၊ အိန္ဒိယ
 ရှေးဟောင်းစာပေ အထောက်အထားများနှင့် ဘာသာဗေဒ
 အထောက်အထားတို့ကို အမှီပြု၍ ဤယူဆချက်ကို ပြုလုပ်ရခြင်း
 ဖြစ်သည်။ ပုဂံ ကျောက်စာတို့တွင် ယခု ချောင်းဦးဒေသ၌ လဝ
 များ ရွာနှင့်နေထိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ပလောင်များလည်း မြေပြန့်တွင်
 ရှိခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်း
 တွင် ရွှေသွား၊ ငွေသွား၊ ယွန်းသွား စသည့် လူမျိုးများ ရှိခဲ့သည်
 ဟု တရုတ်မှတ်တမ်းတို့တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းလူမျိုးတို့မှာ
 မွန်ခမာ အနွယ်ဝင်များ ဖြစ်ဟန်တူသည်။

တိဗက်မြန်မာ အနွယ်ဝင်များ

ဤ မွန်ခမာ ထုထည်အတွင်းသို့ ခရစ်နှစ်များ အစ
 လောက်မှစ၍ တိဗက် မြန်မာအနွယ်ဝင်များသည် မြောက်ဘက်မှ
 ဖောက်ထွင်းဝင်ရောက်ခဲ့ရာ နာဂတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်
 မြောက်စွန်သို့ ရောက်ခဲ့ကြ၏။ သက်တို့သည် အနောက်ဘက်
 မဏိပူရနယ်မှ အရှေ့ဘက် ဧရာဝတီမြစ်အထိ ပျံ့နှံ့နေခဲ့၏။
 သူတို့မြို့တော်မှာ သင်းတွဲပြည်ဟု ခေါ်သော တကောင်း ဖြစ်ခဲ့ဟန်
 တူသည်။ သက်တို့၏ ဒေသကို ချင်းတို့က ဖောက်ထွင်းဝင်လာ၍
 ချင်းတွင်းမြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်၊ ထိုနောက် အနောက်ဘက်
 တောင်များပေါ်တွင် ပြန့်နှံ့နေထိုင်လာကြ၏။ ပျူတို့သည် အရှေ့
 မြောက်ဆီမှ ဝင်လာခဲ့ကြ၍ ဗိဿနိုးနှင့် သရေခေတ္တရာနိုင်ငံ
 တို့ကို တည်ထောင်နေခဲ့ကြသည်။ ကရင်တို့သည် သံလွင်မြစ်ကြောင်း
 အတိုင်း အေးဆေးစွာဝင်လာခဲ့ကြသည်။ မွန်ခမာ အနွယ်ဝင်
 တို့၏ ဒေသကို ဖောက်ထွင်းဝင်လာခဲ့ကြရသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်
 တောင်ပိုင်းသို့ရောက်သော် အနောက်ဘက်သို့ ဆက်လက် ရွှေ့ပြောင်း

၍ ထိုဒေသရှိ မွန်ခမာတို့ကိုလည်း ကွဲသွားစေခဲ့ဟန် တူ၏။ ရှမ်းပြည်နယ် အနောက်တောင်ပိုင်း ယခု ကယားနှင့် သံလွင်ခရိုင် တို့တွင် ခြေကုပ်ယူကာ စတည်းချနေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ အခွင့်သာလာ သောအခါ အနောက်ဘက်ရှိ စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်းသို့ ဆင်းကြသည်။ ထိုနောက် အနောက်ဘက် ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းထိ ပြန့်နှံ့ခဲ့ကြဟန် တူသည်။ ကရင်တို့၏ ရွှေ့ပြောင်းမှု ကြောင့် စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း ရှိ မွန်ခမာ အနွယ်ဝင်တို့သည် တောင်နှင့်မြောက် နှစ်ပိုင်း ကွဲသွားခဲ့၏။ မြောက်ဘက်ရှိ မွန်ခမာတို့သည် အနွယ်တူများရှိရာ ရှမ်းကုန်းမြင့်နှင့်နီးရာ ကျောက်ဆည် ခရိုင်ဘက်တွင် စုရုံးနေခဲ့ကြဟန် တူ၏။ ရှေးမွန် အထောက်အထားများကို ကျောက်ဆည်ခရိုင် သာစည်မြို့နယ်နှင့် ရမည်းသင်းခရိုင်တို့တွင် တွေ့ခဲ့ရပြီး ဖြစ်သည်။ မြောက်ဘက် ကျောက်ဆည် ခရိုင်တွင် ဤကဲ့သို့ အဆက်ပြတ်၍ ကျန်နေခဲ့သော မွန်ခမာအများစုမှာ ရှေးမွန်များ ဖြစ်ကြသည်။ ကျောက်စာလာ ခမ်လူ ခရိန် (ယခု ခံလူးရွာ) သို့မဟုတ် မုန်(မွန်) ခရိန်သည် ကျောက်ဆည်ခရိုင် အနောက်မြောက်စွန်တွင် ရှိခဲ့ ပေသည်။

နန်စောတပ်များ ဝင်ရောက်တိုက်ပျက်ပြီးနောက်

သုဝဏ္ဏဘူမိနိုင်ငံ

အေဒီ ၈၃၀ နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ နန်စောတပ်များ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြောင်းကို ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ယင်း တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ပျူနိုင်ငံ ပျက်ခဲ့ရသည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိ နိုင်ငံ၏ ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးတစ်မြို့ ပျက်ခဲ့ရဟန် တူသည်။ သုဝဏ္ဏ ဘူမိနိုင်ငံသည် ရှေးမွန်တို့၏ နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ မုတ္တမကွေ့တစ်ဝိုက် စစ်တောင်းမြစ်နှင့်သံလွင်မြစ်စပ်ကြားဒေသမှာ အချက်အချာဒေသ

ဖြစ်သည်။ ဤနိုင်ငံ၏ ဩဇာသည် အနောက်ဘက် ဧရာဝတီ အထိ ပြန့်ခဲ့၏။* သံလွင်မြစ်၏ အရှေ့ဘက်၊ အရှေ့တောင်ဘက်နှင့် တောင်ဘက်တို့တွင် ရှေးမွန်တို့ နေထိုင်ရာ ဒေသများရှိ၏။ အရှေ့တောင်ဘက် ထိုင်းနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် ပထမ ဒွါရဝတီနိုင်ငံ၊ ထိုနောက် လော်ဗူရီ နိုင်ငံတို့ ပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း ယခု ဇင်းမယ်မြို့အနီးတွင် လဖုန်းဟုအသိများသော လမ်ဖုန်းခေါ် ဟရိပုဉ္ဇနိုင်ငံလည်း ပေါ်ပေါက် ထွန်းကားခဲ့၏။ ယင်းနိုင်ငံတို့မှာ ရှေးမွန်တို့၏ နိုင်ငံများဖြစ်သည်။ ထိုင် ရှမ်းအနွယ်ဝင် ယနေ့ ထိုင်းအမျိုးသားများ နိုင်ငံ မတည်ထောင်နိုင်မီက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော မွန်ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံများ ဖြစ်သည်။ နန်စောသည် ဟရိပုဉ္ဇနိုင်ငံ ကိုလည်း တိုက်ခိုက်ခဲ့သေးသည်။ သို့သော် ရုံးပြီး ပြန်ခဲ့ရသည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိ ဆိပ်ကမ်းမြို့တစ်မြို့ ပျက်ခဲ့ရသည် မှန်သော်လည်း တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် နန်စောတပ်များ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာခဲ့သဖြင့် သုဝဏ္ဏဘူမိနိုင်ငံသည် အနွယ်တူတို့၏ နိုင်ငံဖြစ်သော ဟရိပုဉ္ဇ နိုင်ငံ၏ အကူအညီနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်မှုကို ပြုစုနိုင်ခဲ့ဟန်တူ၏။ လူမျိုးသစ်များ ဝင်ရောက်မှုလည်း မရှိခဲ့ချေ။ ထိုမှတစ်ပါး အစဉ်အလာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခဲ့သော အိန္ဒိယ တောင်ပိုင်းနှင့် ကုန်သွယ်မှုကလည်း သုဝဏ္ဏဘူမိ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကို တစ်နည်းတစ်ဖုံ ကူညီခဲ့သည်ဟု ယူဆရသည်။ ဤအချိန်လောက်မှ စ၍ သထုံမြို့သည် သုဝဏ္ဏဘူမိနိုင်ငံ၏ အချက်အချာနိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့သည်ဟု ယူဆရပေသည်။ ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် ဖော်ပြ ပါရှိ၍ အစဉ်အလာ သိမှတ်လာကြသော မနုဟာမင်းခေါ် မကုတမင်း

* ပဲခူးအရှေ့ဘက် ယနေ့သော် ဥယျာဉ်တည်ရှိရာ ရှေးပဲခူးမြို့ဟောင်း (ဟံသာဝတီ) သည် တစ်ချိန်က မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့သည်။

လက်ထက်တွင် များစွာအင်အား တောင့်တင်းလာခဲ့ပေသည် (အေဒီ ၁၁ ရာစုနှစ်များ အစပိုင်း)။

ပျူနိုင်ငံ

ပျူပဒေသရာဇ်နိုင်ငံ အဖို့မှာမူ နန်စောတပ်တို့၏ တိုက်ခိုက်မှုဒဏ်မှ ပြန်လည် နာလန်ထူထောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ချေ။ နန်စောတပ်တို့သည် ရေခဲကြောင်းအထက်တွင် နေသူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော တပ်များဖြစ်၍ ပူပြင်းလှသော မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းတွင် မနေလိုကြချေ။ သူတို့သည် အနာစိမ်းနှင့် ငှက်ဖျားရောဂါတို့ကို လွန်စွာ ကြောက်ရွံ့ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုတပ်တို့သည် လိုအပ်သော သုံးနှင့်ပစ္စည်းများကို ယူပြီးနောက် ပျူနိုင်ငံမှ ပြန်လည် ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ ပျူနိုင်ငံ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ဖရိုဖရဲဖြစ်၍ ကျန်ခဲ့ရသည်။ အုပ်ချုပ်မှုယန္တရားလည်း ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ ဤအတွင်း တိဘက်မြန်မာအနွယ်ဝင် မျိုးတူတစ်စုဖြစ်သော သက်တို့သည် ချင်းတွင်း၊ ဧရာဝတီမြစ်နစ်သွယ်စပ်ကြားဒေသမှ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းအထိ ဆင်းသက် စိုးမိုးလာခဲ့ဟန်တူ ၏။ နိုင်ငံတွင်း၌ အခြေအနေ မတည်ငြိမ်ဘဲ သူတစ်လူ ငါတစ်မင်း ပြုနေကြသော မင်းမဲ့ကာလ၊ အခါပျက်သည့် ကာလသည် ဆိုက်ခဲ့ဟန်တူ၏။ ပဒေသရာဇ် လူ့အဖွဲ့အစည်း ပျက်ပြားရာတွင် ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ဆိုးရွားလှသည့် အခြေအနေမျိုးဟု ဆိုဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းတွင် မင်းမဲ့ကာလ၊ ကာလပျက်နှင့် ကြုံရ၍ အုပ်ချုပ်မှု၊ စုစည်းမှုကင်းနေသော သမိုင်းဟာကွက် ပေါ်ပေါက်နေချိန်တွင် ရှေးမြန်မာတို့သည် မြေလတ်ဒေသမှ

ရွှေ့ပြောင်းဆင်းသက်လာ၍ ဤသမိုင်း ဟာကွက်ကို ဖြည့်လိုက်ခြင်း ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ပျူနိုင်ငံပျက်ရသည်ကို အခွင့်အရေးယူကာ သုဝဏ္ဏဘူမိ နိုင်ငံသည် အနောက်ဘက်သို့ အင်အား တိုးချဲ့လာခဲ့မည်သာ ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ကရင် တိုင်းရင်းသားတို့သည် ယခု ကယားပြည်နယ် ဒေသလောက်ဆီမှ နောက်ဘက် ဧရာဝတီမြစ် ယခု မင်းဘူးခရိုင်လောက်အထိ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင် လာခဲ့ကြဟန် တူ၏။

ဝေသာလီနှင့် ပဋိက္ကရာဇာ

မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်ဆုံးဆီသို့ ကြည့်လိုက်သော် ရခိုင် တိုင်း မြောက်ပိုင်း ကုလားတန်နှင့် လေးမြို့မြစ်ဝှမ်းတွင် အိန္ဒိယ မြောက်ပိုင်းသား အဆက်အနွယ်တို့၏ ဝေသာလီနိုင်ငံသည် ကြီးပွား လျက်ရှိသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကားခဲ့သော နိုင်ငံငယ်ဖြစ်သည်။

ဝေသာလီနိုင်ငံ၏ အနောက်ဘက် ယခု အရှေ့ပါကစ္စတန် ၏ အနောက်စွန်တွင် ပဋိက္ကရာဇာခေါ် ပတ္တိကေရနိုင်ငံ ရှိခဲ့၏။ ထိုစဉ်က ဤနိုင်ငံတွင်လည်း ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကားလျက်ရှိ၏။ ဝေသာလီနိုင်ငံကဲ့သို့ပင် ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း မြင့်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံငယ်တစ်ခု ဖြစ်၏။

တစ်နိုင်ငံလုံးဆီသို့ ခြံကြည့်သော်

တောင်ဘက် ပင်လယ်ကမ်းတစ်လျှောက် ဧရာဝတီနှင့် စစ်တောင်း မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် ယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်လျက်ရှိသော

ရှေးမွန်များနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံသား (ကလိန်၊ တလိင်)တို့က အင်အားကောင်းလျက် ရှိ၏။

မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်ဘက်တွင် ဝေသာလီနိုင်ငံ နှင့် ပဋိက္ကရာဇ်နိုင်ငံ တို့က အင်အားကောင်းလျက်ရှိ၏။ ခေတ်အလိုက် ယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားခဲ့ရာ ပဒေသရာဇ် နိုင်ငံငယ်များ ဖြစ်သည်။

မြောက်ဘက်တွင် သက်တိုင်းရင်းသားတို့သည် သင်းတွဲ နိုင်ငံနှင့် အင်အားကောင်း၍ ထူထည်နှင့်ရှိ၏။

အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် စစ်အင်အား ကောင်းသော နန်စောနိုင်ငံ ရှိ၏။ ထိုနိုင်ငံသည် ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်း မြောက်ပိုင်းကို လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်ရန် ဗန်းမော်အနီးရှိ တောင်များပေါ်တွင် ခံတပ်များကို ဆောက်လုပ်၍ စစ်တပ်များ ချထားခဲ့သည်။ နန်စောတပ်တို့သည် အေးသောရာသီအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လိုက တိုက်ခိုက်နိုင်သော အခြေအနေ ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ဟနွိုင်တိုက်ပွဲပြီးသည့်နောက် တရုတ်တို့ နိုင်ငံ၏မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သော ချင်တူကို သွားရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ ဤတိုက်ပွဲတွင် နန်စော တပ်များ အရေးနိမ့်ခဲ့ရ၏။ ထိုနောက်သော် နန်စောသည် စစ်အင်အား နိုင်ငံတစ်ခုအဆင့်တွင် မရှိတော့ပေ။ ဤသို့ ပဒေသရာဇ်နိုင်ငံများ ကြီးစိုးနေသည့်ကာလတွင် အင်အားသစ်တစ်ခုအဖြစ် ရှေးမြန်မာတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသို့ ဝင်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

သရေခေတ္တရာ ပျူနိုင်ငံအပျက်၊ မြန်မာနိုင်ငံ သမိုင်းစဉ်တွင် သမိုင်းဟာကွက် ပေါ်နေချိန်၊ အေဒီ ၉ ရာစုနှစ်များ အလယ်လောက်တွင် ရှေးမြန်မာတို့သည် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်၏ အနောက်စွန်

မြေလတ်ဒေသမှ မြန်မာ နိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသို့ ဆင်းသက်ရွှေ့ပြောင်း
နေထိုင်လာခဲ့ကြောင်းကို ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။

ဆင်းသက်ရာလမ်းများ

ရှေးမြန်မာတို့သည် ယခု ရွာငံ(ရေငံ)ဒေသလောက်မှ
အနောက်ဘက်ရှိ ကုန်းမြင့်တောင်တန်းတို့ကိုဖြတ်၍ နတ်ထိပ်
တောင်ကြားလမ်းအတိုင်း ကျောက်ဆည်ခရိုင်အတွင်းသို့ ဝင်လာ
ခဲ့ကြဟန်တူ၏။ ဤလမ်းမှ ပန်းလောင်မြစ်သည် ကျောက်ဆည်
ခရိုင်အတွင်းသို့ ခရိုင်၏ အရှေ့တောင်ထောင့်မှ စီးဝင်ရာ
လမ်းကြောင်းကို လိုက်သည်။ ဤတောင်ကြားလမ်း၏ မြေပြန့်ဘက်
အဝတွင် ကင်းတားဆည်ရှိ၏။ တောင်ကြားလမ်း၏ ခုလတ်တွင်
ခင်လယ် ကုန်းမြင့်ငယ်ရှိသည်။ မကျယ်ဝန်းလှသော်လည်း မြေဩဇာ
ကောင်း၍ သီးနှံပင်များ ဖြစ်ထွန်းသည်။ လမ်းခရီးတွင်
တစ်ထောက်နားရန် ကောင်းသော စခန်းတစ်ခုဖြစ်၏။ ယင်း
လမ်းအတိုင်း လားဝန်တင်များဖြင့် တိုင်းရင်းသားတို့ ယနေ့တိုင်
ကူးသန်းရောင်းဝယ်လျက်ရှိသည်။

မြေပြန့်သို့ဆင်းရာတွင် ရှေးမြန်မာတို့ အသုံးပြုခဲ့သည်
ဟု ယူဆရသော အခြားတစ်လမ်းမှာ ယခု 'မြို့ကြီး'မှ အနောက်
ဘက် 'သံရွာ' ဆီသို့ သွားသော သဘာဝလမ်း ဖြစ်သည်။ ယင်းလမ်း
မှ ဇော်ဂျီမြစ်သည် ကျောက်ဆည်ခရိုင်အတွင်းသို့ အရှေ့ဘက်မှ
စီးဝင်ရာ လမ်းကြောင်းကို လိုက်သည်။ ယခုအခါတွင် လူတို့ပြုပြင်
၍ ဤလမ်းအတိုင်း မြေပြန့်နှင့်ဆက်ကာ မော်တော်ကား လမ်း
ဖောက်ထားပြီးဖြစ်၏။

ခင်လယ်ကုန်းမြင့်နှင့် သံရွာတို့၏ ရာသီဥတုမှာ ရှမ်း
ကုန်းပြင်မြင့်၏ ရာသီဥတုနှင့် ကွာခြားခြင်း မရှိလှချေ။ သမမျှတ

သော ရာသီဥတုတွင် နေခဲ့ကြသော ရှေးမြန်မာတို့ ကွန်းခိုရန် စခန်းကောင်းများ ဖြစ်ကြသည်။

ဆင်းသက်ရွှေ့ပြောင်းပုံ

ရှေးမြန်မာတို့ မြေပြန့်သို့ ဆင်းသက်ရွှေ့ပြောင်းလာပုံမှာ သာမန် ရွှေ့ပြောင်းနည်းမျိုး မဟုတ်ဟု ထင်သည်။ မြင်းတပ်တို့ကို အသုံးပြုကာ အင်နှင့်အားနှင့် အဟုန်နှင့် စစ်ဆင်မှုတစ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်သည်နယ် စီးပွားရေးနှင့် စစ်ရေးတို့တွင် အချက်အချာ ကျသော ဒေသများကို လျင်မြန်စွာ သိမ်းပိုက်ယူသည့် ရွှေ့ပြောင်း ပုံမျိုးဖြစ်သည်ဟု ထင်သည်။

မြေပြန့် ပထမခြေကုပ်စခန်း

ကျောက်ဆည်ခရိုင် အရှေ့ပိုင်းသည် ရှမ်းကုန်းပြင်၏ အခြေတွင် တောင်ရိပ်ကို ခိုနေသည်။ တောင်ပေါ်မှ လတ်တလော ဆင်းလာသူတို့အဖို့ ရေမြေအနေအထား ရာသီဥတုပါ အခြား ဒေသများထက် ပိုမိုသင့်လျော်သော ဒေသဖြစ်၏။ ထို့ပြင် ဤဒေသ သို့ရောက်နှင့်ပြီးဖြစ်သောပလောင်၊ ဝအစု၊ မွန်အစု၊ သက် အစုဝင် တိုင်းရင်းသားတို့သည် ဇော်ဂျီပန်းလောင် စသည့် မြစ်တို့ကို ဆည်၍ တူးမြောင်းတို့ဖြင့် ရေသွယ်စိုက်ပျိုးနေပြီ ဖြစ်သဖြင့် စားရေရှိကွာပေါ့သည်။ လူအမြောက်အမြားကို ထောက်ပံ့ ကျွေးမွေး ထားနိုင်သောဒေသ ဖြစ်သည်။ အခြား ဒေသများထက် မျှတသော ရာသီဥတုလည်း ရှိသည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာတို့တွင် ဤဒေသ ကို ဗွန်သာ ၁၁ ခရိုင်ဟု ခေါ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ တောင်ပေါ်မှဆင်းလာလျှင် ဆင်းလာချင်း ခြေကုပ်ယူရန် အကောင်းဆုံးသော စခန်းအဖြစ် ရှေးမြန်မာ

တို့သည် ဤကျောက်ဆည်ဒေသကို ရှေးဦးလက်မွန် သိမ်းပိုက် နေထိုင်ခဲ့သည်ဟု ယူဆရခြင်းဖြစ်သည်။

ဤခရိုင်တွင် ရှေးမြန်မာတို့ ထားရစ်ခဲ့သော ရှေးဟောင်း အထောက် အထားများနှင့် ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများတွင် တွေ့ရသော ဤခရိုင်အတွင်းရှိ ရှေးဟောင်းနေရာ ဒေသအမည်များက ဤယူဆချက်ကို ထောက်ခံနေပေသည်။

စစ်ရေးအတွက် နေရာကောင်း

ဤဒေသသည် အဓိက လမ်းမကြီးဖြစ်သော ဧရာဝတီမြစ် နှင့်လည်း အလှမ်းကွာ၏။ ချောင်လည်းကျသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရှေးမြန်မာတို့ ဝင်ရောက် လာမှုကို နှောင့်ယှက်ရန်၊ ဟန့်တားရန် မလွယ်ကူလှချေ။ စစ်ရေးအမြင်အရ ထိုခေတ်က ဤဒေသသည် လုံခြုံသည်။ အနှောင့်အယှက်မရှိဘဲ ခြေကုပ်ယူမှုကို ပြုလုပ်နိုင် သည်။ အင်အားဖြည့်တင်းမှုကို စိတ်ချလက်ချ လုပ်နိုင်သည်။ လူအင်အား ရိက္ခာအင်အား ဖြည့်တင်းရန်လည်း လွယ်ကူသော ဒေသ ဖြစ်သည်။

အဓိကလမ်းမကြီးနှင့် ၆ ခရိုင်(၆)

ကျောက်ဆည်ဒေသကို သိမ်းပိုက်မိရုံနှင့် ရှေးမြန်မာတို့၏ စစ်ဆင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုသည် ပြီးပြည့်စုံခဲ့သည် စခန်းသိမ်းခဲ့သည် မဟုတ်ချေ။ ခြေကုပ်ကောင်းနှင့် ကျောထောက်နောက်ခံကောင်း တို့ကို ရရှိ၍ စနစ်တကျ အသုံးပြုပြီးနောက် ရှေးမြန်မာတို့သည် အနောက်ဆီသို့ အလုံးအရင်းနှင့် ဆက်လက်ရွှေ့ပြောင်း ချီတက်ကာ အဓိက သဘာဝခရီးလမ်းကြီးဖြစ်သော ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းကို အုပ်စီး ထိန်းကိုင်ခဲ့ဟန်တူ၏။ သူတို့သည် ပုပ္ဖားတောင်၊ ဂွေချို

တောင်နှင့် တုရင်တောင်တို့သို့ တစ်ထောက်ပြီး တစ်ထောက် ကူးလာပြီးနောက် ဧရာဝတီသို့ ရောက်ခဲ့ဟန်တူ၏။ တုရင်တောင် ဝန်းကျင် ပုဂံဒေသတွင် ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သူတို့၏ အခုအခံနှင့် အဟန့် အတားကို ခံခဲ့ကြရဟန်လည်း တူသည်။

ထို့နောက်သော် အနောက်ရိုးမတောင်ခြေတွင် တောင်ရိပ်ခို၍ စလင်း၊ မုန်း၊ မန်းချောင်းတို့ဖြင့် စိမ်းလန်းစိုပြည်နေသော ယခု မင်းဘူး ခရိုင်ဒေသသို့ ဆက်လက် ရွှေ့ပြောင်း သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြ ဟန်တူ၏။ ဤဒေသတွင်လည်း ရောက်နှင့်ပြီးဖြစ်သော တိုင်းရင်း သားတို့သည် အဆိုပါချောင်းများကို ဆည်ကာ တူးမြောင်းများဖြင့် ရေသွယ်စိုက်ပျိုးလျက် ရှိကြပြီးဖြစ်သည်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာ တို့တွင် ဤဒေသကို ခြောက်ခရိုင်ဟုခေါ်သည်။ ဤဒေသတွင်လည်း ပုဂံခေတ်ဦးပိုင်းမှ ပစ္စည်းအထောက်အထားများကို တွေ့ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။

ရှေ့တန်းဌာနချုပ် ပုဂံ

ရှေးမြန်မာတို့ ရှေးဦးလက်မွန် အခြေစိုက် နေထိုင်မိကြသော မင်းဘူးခြောက်ခရိုင်ဒေသနှင့် ကျောက်ဆည် ၁၁ခရိုင်ဒေသတို့မှာ သွေ့ခြောက်လှသော မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း မိုးနည်း ရေရှားဒေသ၌ စိမ်းလန်းစိုပြည်သော ဥယျာဉ်များသဖွယ် ရှိခဲ့သည်။ နိုင်ငံထူထောင်ရေး ပျိုးခင်းများဟု ဆိုနိုင်သည်။ စားရေရိက္ခာ အထွက်များ၍ လူနေများသော အချက်အချာဒေသများ ဖြစ်ခဲ့၏။ ဤအချက်အချာဒေသတို့ကို ချုပ်ကိုင် ကွပ်ကဲနိုင်ရန် ပုဂံကို တည်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂံတည်ရာဒေသသည် ပူပြင်းခြောက်သွေ့ လှ၏။ သို့သော် ဤဒေသသည် မင်းဘူး၏ မြောက်ဘက်ယွန်း မိုင် ၆၀ ခန့် အကွာ၊ ကျောက်ဆည်၏ အနောက်တောင် မိုင် ၈၀

ခန့် အကွာတွင် ရှိ၍ ပျိုးခင်းဒေသနှစ်ခုလုံးကို လက်လှမ်းမီရာဒေသ ဖြစ်၏။ အဓိက လမ်းမကြီးဖြစ်သော ဧရာဝတီကမ်းပေါ်တွင် တည်နေသဖြင့် အကြေအညာသို့ လွယ်ကူစွာ သွားနိုင်သည်။ မြစ်ကမ်းဆိုရာတွင်လည်း မြစ်သည် အရှေ့မှအနောက်သို့ စီးလာပြီး တောင်ဘက်သို့ ချိုးဆင်းသော မြစ်ကွေ့ပေါ် အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင် ရှိနေသဖြင့် စစ်ရေးအတွက် အချက်ကျသော နေရာလည်း ဖြစ် သွားသည်။

ပုဂံသည် ဧရာဝတီနှင့် ချင်းတွင်းမြစ်တို့ဆုံရာ အောက်ဘက် မဝေးကွာလှသော နေရာတွင်ရှိ၏။ မြို့၏တောင်ဘက် မဝေးကွာ လှသော နေရာတွင် ယောချောင်းသည် ဧရာဝတီမြစ်အတွင်းသို့ အနောက်မြောက်ဆီမှ စီးဝင်လာသည်။ တောင်ဘက်မြစ်တစ်ကွေ့ တွင် စလေမြို့ရှိသည်။ စလေမြို့ တည်နေပုံမှာလည်း ပုဂံနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်ပင်ဖြစ်သည်။ ပုဂံ၏ အရေးကြီးသော တောင်ဘက် စခန်းမြို့ ဖြစ်သည်။ ဤမြို့သည် အနောက်ဘက်ကမ်း ၆ ခရိုင် ဒေသသို့ သွားရာလမ်းကို ချုပ်ကိုင်ထားသကဲ့သို့ ရှိ၏။

ဤသို့ဖြင့် ပုဂံမှသည် မြောက်ဘက် ဧရာဝတီနှင့် မူးမြစ်ကြောင်းများ အလိုက် အနောက်မြောက်ဘက် ချင်းတွင်းနှင့် ယောချောင်းတို့အလိုက်၊ တောင်ဘက် ဧရာဝတီ၊ ယင်းမှတစ်ဆင့် အနောက်ဘက် စလင်း၊ မုန်း၊ မန်းချောင်းများအလိုက် ရှေးမြန်မာတို့ ဆက်လက်ရွှေ့ပြောင်းရန် ရှေ့တန်း အခြေခံစခန်းကြီး ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

ရှေ့သို့ ဆက်လက်ရွှေ့ပြောင်းခြင်း

ရှေးမြန်မာတို့သည် ပုဂံကို အေဒီ ၈၅၀ ခန့်တွင် တည်ခဲ့ သည်ဟု ယူဆနိုင်ကြောင်း ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုမြို့ကို အခြေစိုက် ဗဟိုပြုပြီးနောက် ဆိုခဲ့သည့် ဧရာဝတီ၊ မူး၊ ချင်းတွင်း၊ ယော၊

စလင်း၊ မုန်း၊ မန်းချောင်းများကိုလိုက်၍ ဆက်လက်ရွှေ့ပြောင်း
နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ယနေ့ ယောသားများ၊ ရခိုင်တိုင်းရှိ
ချောင်းသားနှင့် ရမ်းဗြဲ၊ စစ်တွေ ရခိုင်အမျိုးသားတို့သည် အနောက်
ဘက်သို့ မြန်မာအစုဝင်များ ရွှေ့ပြောင်းရာတွင် ရှေးဦးချီ တပ်ဦး
တပ်များအဖြစ် ယခုနေထိုင်ရာ ဒေသအသီးသီးသို့ ရောက်သွား
ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ မြောက်ဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းသူတို့မှာ
ထုထည်နှင့်ရှိခဲ့သော သက်အစုဝင်တို့ကို မထိုးဖောက်နိုင်၍ ခရီး
များစွာ မပေါက်နိုင်ခဲ့ချေ။ တောင်ဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းသူတို့လည်း
သရေခေတ္တရာ တစ်ဝိုက်ရှိ ပျူများနှင့် စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း
အောက်ပိုင်းရှိ ရှေးမွန်များကို ဤကာလတွင် မထိုးဖောက်နိုင်
သေးချေ။

လူနေမှု အဖွဲ့အစည်းများ

ရှေးမြန်မာတို့သည် နေရာသစ်များကို ပြောင်းရွှေ့
နေထိုင်ကြရာတွင် အချို့နေရာသစ်များကို အလွယ်တကူ သိမ်းပိုက်
ရယူခြင်းရှိခဲ့သလို အချို့နေရာများတွင် ခုခံဟန့်တားမှု အင်အားကြီး
သဖြင့် ခက်ခက်ခဲခဲ တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက် ရသည်လည်း ရှိခဲ့ပေ
မည်။ ပုဂံဒေသတစ်ဝိုက်တွင် သက်အစုဝင်တို့၏ ခုခံမှုကို အောင်
နိုင်ခဲ့ဟန် တူ၏။ ဆိုင်သော တုရင်တောင်၏ တောင်ဘက်ရှိ
တောင်ရိုးမှာ သက်စိုးတောင်ဟုတွင်သည်။ မဟာသက်ထိတ် အမည်
ရှိသော အမတ်ကြီးတစ်ဦး၏ အမည်ကိုလည်း ပုဂံခေတ်ကျောက်စာ
တွင် တွေ့ရသည်။ ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် ကျန်စစ်သားမင်းနှင့်
ဆုတောင်းဖက်အဖြစ် သက်မင်းကတုံအကြောင်းကို ဖော်ပြ
ထားသည်။

နေရာသစ်များတွင် အခြေစိုက် နေထိုင်လာကြသောအခါ တွင် ရှေးမြန်မာတို့သည် နန်စောနိုင်ငံတွင် နေခဲ့ကြသကဲ့သို့ ကိုယ့်အုပ်စု ကိုယ့် အကြီးအကဲနှင့် လွတ်လပ်စွာ နေခဲ့ကြဟန်တူ၏။ အကြီးအကဲကိုလည်း နန်စောမှာ နေခဲ့စဉ်က အစဉ်အလာ အတိုင်း ပင် မင်းဟု ခေါ်သည်။ ကျောက်စာ အထောက်အထားအရ အခိုင်အမာ သိရသော အုပ်စုနှစ်စုရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ တောင်တွင် မင်အုပ်စုနှင့် ထိလိုင်မင်အုပ်စုတို့ ဖြစ်သည်။ တောင်တွင်မှာ ယခု တောင်တွင်းကြီးပင် ဖြစ်သည်။ ထိလိုင်မှာ ယခု ထီးလိုင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထီးလိုင်အများရှိနေသည်။ ကျောက်စာလာ ထိလိုင်မှာ ကျောက်ဆည် ခရိုင်နှင့်အစပ် မိတ္ထီလာခရိုင် ဝမ်းတွင်းမြို့နယ် အတွင်းရှိ ထီးလိုင်ဟု ယူဆရန်ရှိ၏။*

မြန်မာအစုဝင် အများစုတို့ အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်လာရသောအခါ ဤလူ့အဖွဲ့အစည်းအုပ်စုတို့ စုပေါင်းကာ အခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းခဲ့ကြဟန်တူ၏။ အေးချမ်းသောအခါများတွင် မိမိတို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော အုပ်စုအလိုက် လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့၏ လူနေမှု ဘဝကို မိမိတို့ဘာသာ စီမံခန့်ခွဲ ဖန်တီးခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့၏ လူနေမှုဘဝကို မိမိတို့ဘာသာ စီမံခန့်ခွဲ ဖန်တီးခဲ့ကြသည်။ သူတို့၏ လူနေမှုစနစ်မှာ တသီးတခြားစီ အုပ်စုလိုက်နေသော မကျယ်ပြန့်လှသည့် ပဒေသရာဇ်စနစ်ဟု မှတ်ယူနိုင်၏။ သို့သော် ပျက်သုဉ်းခဲ့ပြီးဖြစ်သော ပျူပဒေသရာဇ်စနစ် လက်ငုပ်လက်ရင်း အကြွင်းအကျန်၏ အရှိန်အဝါကို ရခဲ့သည်။

* ရာဇဝင်ကျမ်းတို့တွင် ကျန်စစ်သားမင်းသည် ထီးလိုင်ရှင်ဟုလည်း တွင်သည်။ ဤထီးလိုင်အုပ်စု၏ ခေါင်းဆောင် ဖြစ်ခဲ့ဟန်တူ၏။ ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၏ ကျောက်စာပါ ဘွဲ့တစ်ခုမှာ 'ထိလိုင်မင်' ဖြစ်သည်။

နန်စောတွင် နေစဉ်ကထက် ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးခဲ့သည့် ပဒေသရာဇ်စနစ် ဖြစ်လာပြီဟု ယူဆ နိုင်၏။ ပထမမြန်မာနိုင်ငံကို မတည်ထောင်မီ ကာလအတွင်းက ဤရှေးမြန်မာတို့၏ လူနေမှုစနစ်နှင့် လူမှုစီးပွားရေး စနစ်ကို ပျူပဒေသရာဇ် စနစ်ကဲ့သို့ပင် ပဒေသရာဇ်ခေတ်ဦး ကာလစနစ်မျိုးဟု သတ်မှတ်နိုင်ဖွယ်ရာရှိ၏။

ခရိန်(ငါး)၊ တိုက်၊ နိုင်ငံ *

ဤလူ့အဖွဲ့အစည်းတို့ကို တည်ရာဒေသနှင့် သမိုင်းစဉ် တိုးတက်မှုကို လိုက်၍ ကျောက်စာများတွင် သုံးမျိုးသုံးစား ခွဲခြား ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏။

ရှေးမြန်မာတို့ မြေပြန့်တွင် ရှေးဦးလက်မွန် အခြေစိုက် နေထိုင်၍ နေထိုင်သူတို့တွင် ရှေးမြန်မာတို့က လူများစုဖြစ်သော ဒေသများကို ခရိုင် ဒေသများဟု ခေါ်သည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း မြစ်သာ ၁၁ ခရိုင်ဒေသ မင်းဘူး ၆ ခရိုင်ဒေသတို့အပြင် ယခု မန္တလေး၏မြောက်ဘက် ဧရာဝတီ မြစ်၏ အရှေ့ဘက်တောင် ပွန်(တောင်ပြုန်း)ခရိုင်ဒေသတို့ ရှိခဲ့သည်။

ယခု ကျောက်ဆည်ခရိုင်အတွင်းရှိ ၁၁ ခရိုင်ဒေသသည် နောင်ခေတ်များတွင် လယ်တွင်း ၉ခရိုင်ဒေသဟု အခိုင်အမာ တွင်လာသည်။ မူလက ၁၁ ခရိုင်ရှိခဲ့၏။ အမည်နှင့် အတိအကျ ပေးထားသည်။ မင်းဘူး ၆ ခရိုင်မှာ ကျောက်စာတို့တွင် 'မပင်စရ

* ယခုခေတ်သုံး ဝေါဟာရတို့၏ အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်မှုမရှိပါ။ ထိုစဉ်က ခရိန် သည် ယခု ခရိုင်ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပာယ် မသက်ရောက်ချေ။ အလားတူပင် 'တိုက်'နှင့်'နိုင်ငံ'တို့၏ ရှေးအဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်မှုသည် ယခုနှင့်မတူ၊ ကွဲပြား သည်။ အဓိပ္ပာယ်များစွာ ရွှေ့လာခဲ့ပြီဖြစ်၏။

လယ်ကိုင်'ဟု တွင်သည်။ ၆ ခရိုင် ပြည့်အောင် ရေတွက်၍ မရသေးချေ။ တောင်ပြုန်းခရိုင်သည် အခြားခရိုင် တို့ကဲ့သို့ပင် ဆန်ရေစပါး အထွက်ကောင်းသောဒေသ ဖြစ်ခဲ့၏။ မြောက်ဘက် ဆီမှ ရွှေ့ပြောင်းလာမည့် သက်အစုဝင်တို့ကဲ့သို့သော မျိုးတူစုသစ် များကို ဟန့်တားခုခံနိုင်ရန် တောင်ပြုန်းခရိုင်ကို မြောက်ဘက်စွန် ကာကွယ်ရေး စခန်းအဖြစ် တည်ထောင်ခဲ့ဟန် တူပေသည်။

ခရိုင်ဒေသများကို လွန်၍ ပြန့်နှံ့နေထိုင်လာကြစဉ် နေရာသစ်တို့၌ ရှိရင်း တိုင်းရင်းသားများတို့နှင့် ပူးပေါင်းကာ နယ်သစ် ပယ်သစ်များကို တည်ထောင်ခဲ့ကြ၏။ ယင်းကဲ့သို့သော နယ်သစ် ပယ်သစ်တို့မှာ တိုက်များ ဖြစ်သည်။ တိုက်ဒေသများတွင် ရှေးမြန်မာတို့သည် လူများစု မဟုတ်ကြချေ။ တိုက်ဒေသတို့ကိုလွန်၍ ငြိမ်းချမ်းစွာ သိမ်းသွင်းအောင်နိုင်ခဲ့သော ဒေသမျိုးကို နိုင်ငံဟု ခေါ်ကြောင်း သိရ၏။ နိုင်ငံဒေသတို့တွင် ရှေးမြန်မာတို့မှာ အုပ်ချုပ်သူ လူနည်းစုသာ ဖြစ်ဟန်တူပေသည်။

